

Årsmøde- glimt

Psykologers nye veje på arbejdslivet. Sådan lød overskriften for Psykologforeningens årsmøde i november måned.

SIDE 3-7/REPORTAGE

Ægget eller hønen

Medicinforbruget i psykiatrien er i vækst, men det er patientantallet også. Hvad kom først?

SIDE 8

Gammel i gårde

Der bliver stadig flere ældre. Underligt derfor, at der ikke bliver flere og flere gerontopsykologer.

SIDE 12

Første eksamensbevis

En dansk psykolog har taget eksamen i psykodramaledelse. Det er første gang på dansk grund.

SIDE 20

Det er ikke blot et vælgersvigt at overskride sit mandat, men også at "underskride" det. Tøven, forsigtighed og tagen i ed kan være en lige så stor synd.

Om at have et mandat

Mandat? Nej, jeg tænker lige nu ikke på alle de kommunal- og regionsrøder, der i forrige uge fik deres mandat af den danske befolkning. Nu skal de til at forvalte magten i respekt for deres vælgere, samtidig med at de politiske idealer skal holdes op mod virkelighedens krav.

Mit ærinde er imidlertid mit og bestyrelsens mandat – det, vi senest fik ved bestyrelsesvalget sidste år, og på hvordan vi er forpligtet til at bruge vores det og omsætte det til de resultater, medlemmerne har lov at forvente af foreningen. Opgaverne gives af generalforsamlingen, men opstår og udvikler sig også hele tiden. Vi har et ansvar over for dem, der har valgt os, men heri ligger ikke hele den demokratiske pointe. Mandatet indeholder nemlig også et ansvar for at prioritere rigtigt på vegne af alle dem, som ikke deltog valget.

Og som endnu en demokratisk finte: Det er ikke blot et vælgersvigt at overskride sit mandat, men også at "underskride" det. Tøven, forsigtighed og tagen i ed kan være en lige så stor synd, demokratisk set, som for stor magtudøvelse.

Anledningen til disse tanker er en dialog med et medlem, som jeg mødte på det netop afholdte årsmøde. Hun ønskede noget af foreningen, havde gjort sig tanker og var bekymret for sin egen og for professionens fremtid. Hun var veltalende og gav sig ikke lige for det første argument. En god samtale. Vi blev vist ikke helt enige, men det er jo heller aldrig målet i sig selv.

Hun foreslog til sidst en medlemshøring om det, vi drøftede. Hvad jeg eftertrykkeligt afslog. Jo, foreningen hører skam medlemmerne rigtig meget, nogle gange i brede høringer, hvor alle inviteres, andre gange kun dem, der har direkte interesser i spil. Og vi tager svarene alvorligt. Men bestyrelsens ansvar for at lave en analyse, træffe en beslutning og sætte handling i gang kan ikke afløses af høringer, lige så lidt som det modsatte er tilfældet.

At være i dialog med både medlemsgrupperinger og enkeltmedlemmer er en af demokratiets vigtigste grundsten. En anden er, at vælgerne har krav på politikere, der tager et klart ansvar på sig.

Rie Rasmussen,
Fg. formand for Dansk Psykolog Forening

Medlemsblad for
Dansk Psykolog Forening

Dansk Psykolog Forening
Stockholmsgade 27,
2100 København Ø.
Tlf. 35 26 99 55.
E-mail: dp@dp.dk
Fax: 35 25 97 37
www.danskspsykologforening.dk

Psykolog Nyt
Stockholmsgade 27,
2100 København Ø.
Tlf. 35 26 99 55.
E-mail: p-nyt@dp.dk

Redaktion:
Claus Wennermark, ansv. redaktør
Jørgen Carl, redaktør
Heidi Strehmel, bladsekretær/annoncer

DK ISSN: 0901-7089

Layout og Tryk:
Jørn Thomsen Elbo A/S
Trykt med vegetabiliske farver
på miljøgodkendt papir

Oplag:
Kontrolleret oplag (FMK): 9744 ex. **FMK OS**
Trykoplag: 10.200 ex.

Medlem af Danske Specialmedier **DS**

Indsendt stof: Indsendte artikler dækker ikke nødvendigvis redaktionens eller foreningens holdninger. Redaktionen forbeholder sig ret til at afvise, forkorte eller redigere indsendte artikler. Redaktionen påtager sig ikke ansvar for artikler, der indsendes uopfordret.

Forsidefoto: Nina Lemvig-Müller

Annoncer 2013

Job- og tekstsideannoncer mv.:
DG Media, tlf. 33 70 76 94, epost@dgmedia.dk
Anfør 'Psykolog Nyt' i emnefeltet

Små rubrikannoncer (maks. 1/6 side):
Psykolog Nyt, p-nyt@dp.dk, tlf. 35 25 97 06
www.dp.dk > 'Psykolog Nyt' > 'Annoncer'

Abonnement/2013: 1.300 kr. + moms.

Deadline (kl. 12)

Nr.	Deadline	Udgivelse
1	9/12	10/1
2	6/1	24/1
3	20/1	7/2

FOTOS: NINA LEMVIGH-MÜLLER

Årsmøde 2013

Indtryk fra Psykologforeningens årsmøde, som både i form, tid og geografi brød med vanerne.

Ligesom Kaj Munk kunne plukke anemoner i november, kan også Psykologforeningen tillade sig at rykke rundt på årstiderne. Plejer er død, som man siger – og var det i den grad, da foreningens årsmøde 2013 blev tids- og stedfæstet.

Mange psykologer har det på rygraden, at vi mødes to majdage i Nyborg ulige år, sådan som det *altid* har været, men måtte bøje sig for forandringens vinde, da vi denne gang holdt årsmøde én novemberdag på Tivoli Congress Center i København.

Arrangementet var fagligt, frisk og festligt under alle omstændigheder. Og med et deltagerantal på 130 også særdeles velbesøgt.

På de følgende sider sætter vi lidt flere ord på. Og mange flere billeder. ■

Jørgen Carl, redaktør

Veje over grænserne

Psykologien er blevet bredt ud i 2013 og krydsede adskillige grænser under årsmødet. Bare stik næsen frem, lød det i konklusionen.

Et hurtigt kig på butikernes hylder vil bekræfte én i, at mange producenter søger at sælge deres varer på en farvestrålende emballage. Det kræver selvtillid at se bort fra den ydre staffage og stole på varens kvalitet alene. Hvad psykolog Claus Elmholdt imidlertid må have gjort, da han valgte overskrift til sin åbningsforelæsning: "Bøvlende grænsepositioner. Psykologens metakompetencer, selvbegrænsninger og den personlige transition til nye arbejdsroller".

Satsningen holdt, og de bange anelser fordampede lynhurtigt under den veloplagte oplægsholders dans på grænselinjerne – dem mellem forskning og praktik, mellem offentlig og privat, mellem det kliniske område og det erhvervspsykologiske.

Psykologen kommer let til at stå mellem to verdener, selv om

nogle modsætninger er på vej til at blødes op. "Hvordan har du det med at bruge psykologien til at tjene de stærkes interesser?" havde en studerende spurgt ham på et tidspunkt i anledning af hans dobbeltposition som ass. professor på Aalborg Universitet og selvstændig konsulent. En sådan grænsetænkning *må* være på retur.

Når mange stadig opfatter den kliniske psykolog som 'en rigtig psykolog', skyldes det ifølge Claus Elmholdt, at universiteterne mangler rollemønstre på de andre områder. Også den omstændighed spiller ind, at klinikerne primært samarbejder med andre klinikere, mens erhvervspsykologen deler dagligdag med cand.scient'er, økonomer, antropologer osv. Og med et kæft ankelspark til Dansk Psykolog Forening: Hvor er erhvervspsykologien i specialistuddannelserne?

Der var dog ublandet ros til foreningen – både i dette oplæg og under arrangementet som helhed – for i 2013 med Psykologkampagnen som motor at have sat helt nye faglige og professionelle dagsordener. Tværs over de bøvlede grænsepositioner.

Stik næsen frem!

Netop det at træde uvante stier var, hvad årsmødetemaet handlede om: Psykologers nye veje på arbejdsmarkedet, som overskriften lød. Udfoldet på fem dublerede workshops med hver sin indgang til temaet.

En workshop satte de sociale medier i centrum og varmede op under psykologers interesse i at bruge dem professionelt i deres profilering. En anden introducerede til, hvordan styrkeperspektivet kan bane vejen til direktionsgangen. En tredje beskrev psykologen som leder på forskellige lederniveauer. En fjerde indbød til at udfordre sig selv til nye job- og karriereveje og ikke lade sig skræmme af, at mange valg i arbejdslivet præ-senterer sig uplanlagt.

Et fællespræg var, at workshopholderne aktivt brugte deres person. Tydeligst var det nok markeret i en speakers corner-agtig workshop, hvor fire psykologer placerede sig i hvert sit hjørne af rummet og foran hver sin tilhørers flok gav en personlig

beretning om, hvordan de var havnet i de job, de nu besad: kommunikationsdirektøren, designpsykologen, den kommunale chef, spiludvikleren. Hver især med uforudsigelige karrierer, men hver især også med den indstilling, at muligheder er til for at gribes. Giver det mening at inddrage en psykologs kompetencer, hvis en virksomhed gerne vil konstruere en barnevogn, som også mormor kan skille? Svaret var indlysende nok ja.

Ja, lød det også fra Børnefondens direktør, psykolog Bolette Christensen, til de muligheder, der byder sig internationalt. Vi er bonderøvske, kom det fra hende med en sproglig nydannelse, der sved, men blev undskyldt med, at hun var blevet bedt om at provokere. Det gjorde hun så, kærligt og forfriskende, med en klar opfordring til psykologerne om at interessere sig også for markedet, bundlinjen og teknologien.

- Stik næsen frem, lød hendes formaning, træd frem i medierne, gør jer synlige, skift rolle fra at være betragtere til at blive aktører.

Klapsalver og tæppefald. Ude havde mørket for længst sænket sig. Og således inspireret overgik psykologerne til arrangementets sociale del. ■

Jørgen Carl, redaktør

I kampagnens skær

Årsmødet 2013 havde nær sammenhæng med Psykologkampagnen. I åbningstalen ridsede den fungerende formand udfordringer og perspektiver op – og glædede sig over et modtaget brev.

Årsmødet giver, som traditionen byder, en fin mulighed for at mødes på tværs af arbejdsfelter og geografi, kaste kritiske og nysgerrige blikke på vores fag og professionelle virke, hvor vi står, og hvor vi er på vej hen. Årsmødet er på den måde en fin eksponent for de gode traditioner for kollegialt, fagligt og socialt samvær, som præger Dansk Psykolog Forening.

Navnet 'årsmøde' er en smule paradoksalt, eftersom dette møde netop ikke finder sted hvert år, men kun hvert andet. Al erfaring viser dog, at psykologer lever fint med paradokser, så det har vi ikke set nogen grund til at ændre på.

Til gengæld har vi ændret på så meget andet og ikke mindst valgt at gå nye veje: nemlig ved denne gang at lade årsmødet afspejle foreningens store satsning, Psykologkampagnen.

Temaet har vi valgt at lade være "Psykologers nye veje på arbejdsmarkedet" for dermed at trække på meget af den viden, vi har fået gennem Psykologkampagnen. Vi har gennem 2013 set et behov ikke bare hos psykologerne, men også i foreningen for at blive meget skarpere på psykologernes unikke kompetencer, når det handler om at flytte og forandre mennesker og organisationer. Psykologer kan nemlig meget mere end terapi.

Psykologkampagnen er et svar på en beskæftigelsesmæssig

udfordring, som foreningen har valgt at konfrontere. Udfordringen består i, at der over en tiårig periode må regnes med en nettotilvækst i antallet af psykologer på op mod 3.000.

Selvfølge er det i sig selv en glædelig udvikling, der handler om, at vores fag er i medvind, at der optages flere studerende på uddannelsen, og at der er en tilbøjelighed blandt psykologerne til at blive længe på arbejdsmarkedet. Tilsyneladende er vores fag så tillokkende, at vi pure nægter at lade os pensionere.

Vi nægter at se en stigende mængde psykologer som noget negativt i en situation, hvor der set i høj grad er brug for psykologiske kompetencer til at løse rigtig mange former for opgaver i samfundet.

Men hvordan sikrer vi job til de nuværende og kommende psykologer? Hvor skal de 300 nye job pr. år komme fra, hvis vi skal holde trit?

Det første år i Psykologkampagnen er der kommet næsten 400 nye job. Af dem er 150 i det offentlige, mens knap 250 job er skabt i den private eller liberale sektor. Selv om vi vel ikke kan tage hele succesen på vores kappe, så er der ingen tvivl om, at Psykologkampagnen har en stor del af æren for dette fantastiske output. Kampagnen har været frisk, vi er gået anderledes og nytænkende til værks

og har af den grund både rustet de jobsøgende til at se med nye øjne på deres arbejdsmuligheder og vores arbejdstagere til at få øje på psykologernes brede kompetencer.

Der kom et brev

De to pointer er grundlaget for årsmødet, der skal inspirere til, hvordan psykologerne møder arbejdsmarkedet og arbejdsmarkedet møder psykologerne.

Netop inspiration har præget 2013 som kampagneår. Jeg vil tillade mig at gengive nogle pluk fra et brev, der blev sendt til os som en vurdering af, hvad den aktuelle indsats kan. Brevet kommer fra en garvet psykolog, kritisk og erfaren. Vi har ikke lagt hende ord i munden, men hun sammenfatter af egen drift sine tanker om et arrangement en sen fredag eftermiddag, hvor mere end 50 psykologer mødte store virksomheder som COWI, Novo og Mærsk.

"Jeg synes" – skriver hun – "at det er meget vigtigt og fornyende, at erhvervslivet inviteres til dialog med foreningens medlemmer via psykologkolleger, som er ansat i det private erhvervsliv. Erhvervslivet kan gennem disse arrangementer få øje på psykologers kompetencer – ved fx at de inviterede oplægsholdere oplyser om tiltag på deres pågældende arbejdsplads og via muligheden for 'mingling', som der skabes rum til under arrangementerne. I skaber på denne måde et mellemlid mellem psykologen og det private erhvervsliv. Hvor kommer man ellers som psykolog i kontakt med de pågæl-

dende virksomheder? Hvordan får man kickstartet en idé eller et ønske om ansættelse?"

"Psykologer er født og opvokset primært inden for det kliniske felt. Som psykolog inden for det kliniske felt kræver det nytænkning, mod og kontakter at se egne kliniske kompetencer omsat til en værdi i fx Mærsk. Psykologer, som specialiserer sig inden for det organisatoriske felt, har gjort sig nogle overvejelser og fundet veje ind til det felt, de målretter deres kompetencer inden for. Det nyskabende, som jeg ser det, er koblingen eller overgangen mellem det kliniske område og arbejdsfelter, som normalt appellerer til psykologer med et andet speciale."

"Jeg synes kort og godt" – slutter brevet – "at det er forfriskende, at foreningen løfter psykologer op fra en selvforståelse, som jeg ofte støder på. Nemlig at vi som faggruppe kan være indfølelse og forstående indtil et bristepunkt af 'gåen i stå' i forhold til alt det, der rører sig uden for et behandlingsarbejde. Vi skal turde stå ved vores uddannelse, som rækker langt ud over det snævre behandlingsarbejde i det kliniske felt."

Sådan et brev kunne et reklamebureau jo ikke have skrevet bedre. Der er tale om én persons vurdering, som ikke er bindende for alle jer, der er kommet til årsmødet. Alligevel håber jeg, at kernebudskabet ikke ligger så langt fra, hvordan I vil konkludere, når årsmødet er slut. ■

Rie Rasmussen, fg. formand

Den psykiatriske EPIDEMI

Vi har aldrig haft mere effektiv medicin mod sindslidelser end nu. Alligevel bliver flere mennesker invalide af psykiske sygdomme. En ny bog spørger, om medicinen ligefrem gør kortvarige psykoser og depressioner kroniske.

Mens industrien udvikler nye og tilsyneladende mere effektive præparater mod angst, psykoser og depressioner, eksploderer antallet af mennesker, der ikke kan arbejde på grund af psykiske lidelser. Kurverne over forbruget af piller og sindslidende borgere på offentlig forsørgelse stiger støt og parallelt i lande som USA, New Zealand, Australien, England og Island. Og Danmark er ingen undtagelse.

Herhjemme får halvdelen af de nye førtidspensionister pension på grund af psykiske lidelser. Og vi ser nu dobbelt så mange nye psykisk invalide hvert år som i 1999. Samtidig er salget af anti-depressiv medicin også fordoblet.

Men hvad nu, hvis de to kurver følges ad, netop fordi de hænger sammen? Hvad nu, hvis den medicin, som nu og her lindrer symptomerne hos nogle, gør andre mennesker kronisk syge med årene? De spørgsmål stiller den amerikanske videnskabsjournalist Robert Whitaker efter års forskning i behandlingen af psykiske lidelser.

- Vi ser kortsigtet på brugen af medicin i stedet for langsigtet. Effekter, som ikke er synlige efter to år, viser sig efter syv. Da jeg gik i gang, fandt jeg det ene studie efter det andet, som folder sig ud over 30-40 år og viser, at mange klarer sig bedre uden medicin, siger Robert Whitaker.

Han peger på væksten i skizofreni, bipolar lidelse, angst og ADHD, som i disse år sætter tusinder af mennesker på en årelang, kemisk kur.

- Som samfund bliver vi nødt til at gentænke vores brug af medicin. Vi skal beholde medicin som et værktøj i værktøjskassen, men i USA er medicin det eneste værktøj, siger Robert Whitaker.

I november 2013 besøgte han Danmark for at præsentere sin bog "Den Psykiatriske Epidemi", som netop er udgivet herhjemme.

Psykiatrien glad for kritiske stemmer

Stolerækkerne i Bethesdas gamle festsal i København er pakket med psykiatere, psykologer, socialpædagoger, socialrådgivere, sygeplejersker, tidligere patienter og pårørende. I salen sidder også

Thomas Middelboe, som er ledende overlæge ved Psykiatrisk Center København og formand for Psykiatrisk Selskab:

- Det er godt med kritiske stemmer i koret i forhold til brugen af psykofarmaka. Det er potente stoffer, som kan give alvorlige bivirkninger. Men jeg ser Whitakers indlæg som et partsindlæg. Hans hypotese er jo, at medicinen gør mere skade end gavn. Som videnskabsmand skal man forholde sig kritisk til dokumentation, og jeg synes ikke, han gør sig helt umage nok for at finde de ting, der kan modbevise hans hypotese, siger Thomas Middelboe.

På skærmen præsenterer Robert Whitaker den ene graf efter den anden, som alle understreger hans pointe:

- Hvorfor ser vi flere og flere mennesker, som bliver invalide af deres psykiske sygdomme, selv om de får medicin? Vi er vidner til en psykiatrisk epidemi, som med så mange mennesker på offentlig forsørgelse kræver forandringer.

Væksten i psykiske invalider undrer også Thomas Middelboe. Men for ham ligger udfordringen i at behandle sindslidelser med medicin et andet sted:

- Vi må ikke opfatte skizofreni som én sygdom. Diagnosen dækker over forskellige sygdomme og forskellige forløb. Hvis vi tror, der er én sygdom og én behandling, tager vi fejl, og det er baggrunden for, at vi ser nogle patienter, som ikke har gavn af behandlingen overhovedet, nogle som får alvorlige bivirkninger, og andre, som bliver raske, mener Thomas Middelboe.

Fra førtidspensionist til psykolog

På første række i Bethesdas sal sidder Olga Runciman. Hun er netop blevet færdig som cand.psych. fra Københavns Universitet og arbejder som psykolog på et botilbud for psykisk syge. Men hun er også en af dem, Robert Whitaker taler om.

I ti år var hun på høje doser af psykofarmaka og drev ud og ind af behandling for skizofreni.

- Jeg var fuldstændig sat ud af spil. Jeg havde ikke adgang til mine følelser, medicinen påvirkede min hukommelse, og jeg var

>

BOGEN BAG

Robert Whitaker: "Den Psykiatriske Epidemi",
oversat fra "Anatomy of an Epidemic" (2010),
udgivet på dansk af PsykoVision, 2013.

> ude af stand til at fungere kognitivt. Jeg sov 16 timer i døgnnet, og jeg, som elsker at læse, kunne kun læse et enkelt afsnit, og så kunne jeg ikke huske, hvad jeg havde læst. Jeg mistede initiativ og lyst, jeg var en skal uden sjæl, fortæller Olga Runciman.

Dengang fik hun bevilget højeste førtidspension, fordi ingen troede på, at hun nogen sinde ville kunne klare sig selv.

Men Olga Runciman valgte at gøre et sidste forsøg. Hun lagde en plan for at tage sig, meldte sig hos Vægtvogterne, fandt en terapeut, hun var tryk ved, og begyndte langsomt at trappe ud af medicinen. Og for snart ti år siden udskrev hun sig selv.

Herhjemme får halvdelen af de nye førtidspensionister pension på grund af psykiske lidelser. Og vi ser nu dobbelt så mange nye psykisk invalide hvert år som i 1999

- Jeg kommer aldrig til at røre psykofarmaka igen. Jeg er ikke et sekund i tvivl om, at Whitaker rammer en sandhed, for jeg taler med mange, der har været så forpinte. Det kan være fint i en periode at få medicin, der fjerner følelserne. I en periode. Men det er sørgeligt, at vi behandler så mange, også helt unge, sådan, mener Olga Runciman.

Blev raske uden medicin

I en amerikansk undersøgelse fra 1978, som følger 80 debuterende unge med skizofreni over tre år, klarer de patienter, som ikke fik antipsykotisk medicin, sig langt bedre end dem, der fik medicin. En rapport fra 2007 følger en gruppe skizofrene over 15 år. Efter 15 år var 40 pct. af dem, der ikke fik medicin, ved at komme sig, mens det kun gjaldt fem pct. af dem, der fik medicin. Desuden var andelen af patienter med angst langt højere blandt dem, der fik medicin.

Og i en række tidlige undersøgelser fra 1950'erne – før de anti-psykotiske midler blev opdaget – bliver et flertal af patienter udskrevet efter nogle år og klarer sig siden uden at blive indlagt igen.

”Den Psykiatriske Epidemi” indeholder over 700 notehenvvisninger til kilder og citerer et væld af forskere, som mener, at psykofarmaka kan skabe den ubalance, som gør folk mere psykisk sårbare. Det gør indtryk på psykiateren Thomas Middelboe. Men han er ikke overbevist om, at medicinen skader mere, end den gavner.

- Her mener jeg, Whitaker er biased. Han taler om en sammenhæng mellem syge, som får en høj dosis medicin og har et lavt funktionsniveau. Og andre, som får lidt eller ingen medicin, som fungerer godt. Men en hovedforklaring på de fund, han lægger frem her, kan jo være, at de, der får det bedre, er de mest raske og dem med den bedste prognose, med andre ord dem med en forbigående psykose. Når det så er sagt – hvis mennesker med langvarige forløb kommer sig i ringe grad, skal vi være forsigtige med

at fastholde dem i medicin med alvorlige bivirkninger, siger Thomas Middelboe.

I sit speciale på psykologistudiet skrev Olga Runciman om psykiatriske patienters egne oplevelser og erfaringer med at tage medicin. Hun søgte i litteraturen efter forskning i de subjektive historier om medicinen.

- Jeg fandt 14 studier. Og selv om jeg nok har misset nogle, er det tydeligvis ikke et emne, som optager forskerne. Der er en hel verden af viden her, som ikke bliver hørt, siger hun.

Som psykolog på Slotsvænget møder hun hver dag mennesker, som tager masser af medicin mod psykoser, angst og depressioner. Mennesker, som er tæt på at blive opgivet.

- Nogle af dem har været på medicin i mange år, og så kan du ikke bare tage medicinen væk. Men jeg arbejder især med at indgyde håb. Jeg blev jo selv betragtet som fuldstændig håbløs engang, så nu arbejder jeg især med at vise personalet, hvordan de bevarer håbet.

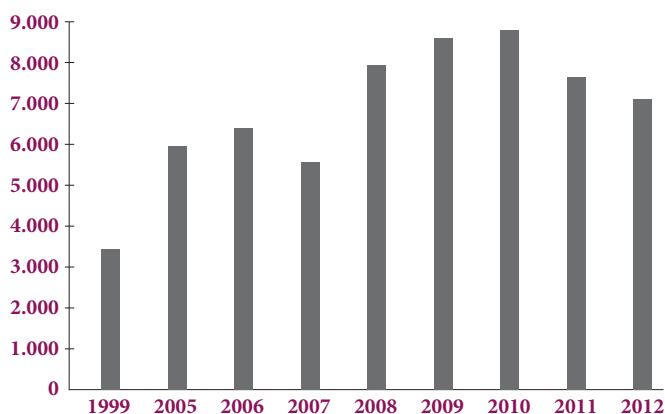
Den kemiske ubalance

I sin bog vender Robert Whitaker ryggen til forklaringen om den kemiske ubalance, som han mener er en myte, opfundet af PR-folk i medicinalindustrien.

- I mange år har vi hørt, at psykiske lidelser skyldes en kemisk ubalance i hjernen. Og at medicinen var nødvendig for at rette op på denne ubalance. Men hvorfor ser vi så dette boom i psykiske invalider i dag? Måske er det medicinen, der skaber ubalancen og gør mennesker mere sårbare, så enkeltstående depressioner eller psykoser udvikler sig til kroniske sygdomme, siger Robert Whitaker.

Det tror Psykiatrisk Selskabs formand nu ikke på. Han betegner udtrykket kemisk ubalance som en metafor, psykiatrien har grebet i forsøget på at forklare sygdomme, man ikke kender årsagen til:

Diagram 1.
Nytilkendte førtidspensioner på grund af psykiske lidelser

Siden 1999 er antallet af psykisk syge førtidspensionister mere end fordoblet, og i flere år har de psykisk syge udgjort halvdelen af alle nye førtidspensionister. Hver femte af de nye førtidspensionister i 2012 var endnu ikke fyldt 30 år.

- Det er noget sludder at sige, at folk mangler et stof i hjernen, men kemisk ubalance – det udtryk kunne jeg godt finde på at bruge. Der er jo tale om neurobiologiske processer, som er forstyrrede.

- Men jeg mener ikke, man altid behøver at bruge medicin for at rette op på den ubalance. Hele opdelingen i biologi og psykologi er gammeldags, de er to sider af samme dag. Du kan måle effekten af psykoterapi på scanninger, og biologisk behandling er ikke kun medicin, men også fysisk træning, lysterapi, kosttilskud eller søvn. Jeg har en patient, der bliver manisk af at gå til fitness. Der findes mange biologiske metoder, som ikke er medicin, både forkætrede og lovpriste, siger Thomas Middelboe.

Det bipolare boom

Også beroligende medicin og antidepressiv medicin får en tur under Whitakers kritiske lup. Siden Fontex indtog markedet i 1988, har USA oplevet et boom i bipolar lidelse. Og måske hænger det sammen med fortællingen om, at hjernen mangler serotonin:

- Hvad nu, hvis medicinen skubber hjernen den modsatte vej? Hvad nu, hvis prognosen bliver dårligere af SSRI-præparaterne, spørger Whitaker og viser endnu et slide, der fortæller, at flere af de depressive, som fik antidepressiv medicin, med tiden udviklede bipolar lidelse.

Sådan har han ikke altid set verden. Tilbage i 1998 skrev Robert Whitaker en artikelserie om medicinske forsøg med psykisk syge mennesker for den amerikanske avis Boston Globe. Dengang troede han selv på forklaringen om den kemiske ubalance.

- Jeg mente, det var uetisk at tage medicinen fra folk, også som en del af et forsøg. Vi tager jo heller ikke insulin fra diabetikere for at se, hvornår de får det dårligt, fortæller han.

Men to studier fik ham alligevel til at undre sig. Det ene var fra Harvard, det andet fra WHO. Undersøgelsen fra Harvard viste, at udviklingen for patienter med skizofreni gik den gale vej i USA. Mens WHO konkluderede, at mennesker med skizofreni kom sig hurtigere i fattige lande som Nigeria og Indien end i rige lande som USA.

- Det er en udbredt holdning i USA, at opdagelsen af det første antipsykotiske stof, chlorpromazin, var en sundhedsmæssig revolution på linje med penicillin. Få ting er så vigtige i den medicinske historie som penicillin, så jeg ville lægge den historie under mikroskopet for at se, om den var rigtig, siger Robert Whitaker.

Om han fandt sandheden, er svært at afgøre. Men han fandt i hvert fald en anden historie. ■

Bille Sterll, journalist

Equus – fordi et afregningssystem ikke behøver være indviklet

Internetbaseret

Equus er et internetbaseret afregningssystem, du altid har ved hånden, uanset hvor du er. Du slipper for installation og sikkerhedskopiering – vi sikrer, at dine data altid er der!

Brugervenligt

Equus er enkelt og brugervenligt. Det er skabt til dig, for at du kan koncentrere dig om dit arbejde, mens det tekniske kører i baggrunden.

Support

Vi yder fuld support, både telefonisk og via mail – det hele uden yderligere betaling!

Afprøv Equus gratis i 3 uger

- Gratis konvertering af patientdata
- Godkendt af MedCom
- Kan anvendes fra Windows og Mac, samt på Ipad og andre tablets.

Introduktion

Afprøv Equus gratis og uforpligtende – tilmeld dig på www.mibit.dk. Vi giver også en personlig og grundig telefonisk introduktion, gratis.

Kontakt os på telefon **62 24 17 34** eller på info@mibit.dk

Over 7 års erfaring med internetbaseret it-system til psykologer

MIBIT ApS leverer software til sundhedssektoren, både praksissektoren, sygehuse og regionerne. Vores filosofi er ligetil: systemerne skal være brugervenlige og supporten skal være i top.

MIBIT ApS

Toldbodvej 13 A, 1. sal
5700 Svendborg

Telefon 62 24 17 34
info@mibit.dk

www.mibit.dk

Gammel i gårde

Snart vil hver fjerde europæer tilhøre gruppen af personer over 65 år. Den demografiske udvikling taler for, at psykologstanden i højere grad tilegner sig specialviden om aldringens psykologi.

Gerontofobi er angst for alderdommen. Og måske er det angsten, der stiller sig i vejen, når kun relativt få psykologer vælger at specialisere sig i det aldrende menneskes psyke, gerontopsykologien?

I Gerontopsykologisk Selskab under Dansk Psykolog For-
ening tager man notits af, at den demografiske udvikling i Danmark og hele den vestlige verden fører til, at store årgange trækker sig tilbage fra arbejdsmarkedet, mens det kun er små årgange, der kommer ind på arbejdsmarkedet.

Ifølge psykolog Anna Aamand, formand for Gerontopsykologisk Fagnævn, ser vi herhjemme en tendens til, at et stigende antal ældre forbliver på arbejdsmarkedet, også efter at de er fyldt 65. Der er politisk enighed om at fastholde udviklingen og motivere de ældre til at blive på arbejdsmarkedet, idet arbejdsstyrken vil falde, såfremt der ikke gøres en indsats. I Anna Aamands øjne har gerontopsykologer derfor en

med betydning for den uventede udvikling: En række af de traditionelle gerontopsykologiske opgaver blev med kommunalreformen i 2007 flyttet fra regionerne til kommunerne, uden at psykologstillingerne fulgte med. Kommunernes pårørendeindsats involverer typisk ikke psykologer. Gerontopsykologi er reelt ikke repræsenteret på universiteterne, og der foregår ikke forskning. Derudover er der ikke mange psykologer, der søger specialet. Det hænger sammen med den manglende repræsentation på universiteterne og det lille stillingsudbud, mener Anna Aamand.

Skubber i den rigtige retning

Det er ærgerligt, lyder det samstemmende fra Sofie Nautrup Stisen og Susanne Bollerup Overgaard, psykologer hos Senior i Vejle Kommune. De arbejder inden for det gerontopsykologiske område og opfordrer fagfæller til at se i samme retning. Ikke blot fordi uddannede gerontopsykologer kan blive en mangelvare i fremtiden, men fordi jobbet er meningsfuldt og alsidigt.

Begge er syns, at nye udfordringer og faglige udviklingsmuligheder snarere er reglen end undtagelsen inden for ældreområdet. Gerontopsykologien refererer nemlig til alt lige fra social- og personlighedspsykologi, udviklingspsykologi, klinisk psykologi, pædagogisk psykologi til

Vi oplever også en generel tendens til, at flere og flere ældre efterspørger psykologer med mere viden om det at blive ældre

naturlig plads i at udmønte strategien ved at skabe og udbrede en generel viden om ældres potentielle ressourcer, begrænsning og behov.

Alligevel er det ikke kommet til noget gerontopsykologisk ekspansion, hverken i Danmark eller i udlandet. Tværtimod.

Herhjemme kan man umiddelbart pege på fire forhold

>

- > neuropsykologi og arbejds- og organisationspsykologi. Og behovet for at trække på mange psykologfaglige vidensområder er et stort plus.

Allerede under psykologistudiet stødte Sofie Nautrup Stisen dog på fordomme om det at arbejde med ældre: en medstuderende gav ligefrem udtryk for, at hun var parat til at arbejde med 'alt undtagen ældre'! Men yngre psykologer kan sagtens føle sig hjemme i opgaven, er Susanne Bollerup Overgaard og Sofie Nautrup Stisen enige om.

- Når det faglige grundlag er i orden, kan man udmærket også som ung arbejde som gerontopsykolog. Vi kommer i berøring med mange eksistentielle spørgsmål og overvejelser og ser det som en gave, der også kvalificerer vores egne valg i livet.

- Vi oplever også en generel tendens til, at flere og flere ældre efterspørger psykologer med mere viden om det at blive ældre og leve en seniortilværelse med alt, hvad det fører med sig.

De to fremhæver som en kvalitet, at gerontopsykologien netop ikke blot er orienteret mod forfald. Tværtimod er den udviklingsorienteret, og selv om en person fx er dement, kan man altid gøre noget, der kan forandre tingene til det bedre.

- Når det går rigtig godt, har man en klar fornemmelse af at have gjort en positiv forskel for den ældre borger. Når alle kræfter omkring en borger mødes og man kan byde ind med forskellige perspektiver fra forskellige faggrupper, opnår man en anden forståelse for personens adfærd og behov. Man skubber den pågældende i den rigtige retning. Det er en enorm god fornemmelse at have bidraget til den proces.

BAGGRUND

Artiklen bringes i sammenhæng med Psykologkampagnen, som retter opmærksomheden mod de jobmuligheder, psykologer ofte er mindre tilbøjelige til at rette blikket mod. Se Psykologkampagnen.dk.

Hvor er universiteterne?

I et strategipapir peger Gerontopsykologisk Selskabs bestyrelse på, at netop ældre konfronteres med nogle særlige eksistentielle, psykologiske og fysiske livsvilkår og livsopgaver. Viden om disse forhold giver gerontopsykologer et bredere og mere nuanceret og præcist perspektiv på ældrebefolkningen i forhold til almene kliniske psykologer. Med den stigende population af ældre vil det ifølge Anna Aamand være dybt

beklageligt, hvis de ikke får mulighed for at drage nytte af gerontopsykologernes viden og erfaring.

Hun påpeger at gerontopsykologer kan gøre en forskel, både samfundsmæssigt, individuelt samt på områder, hvor der er behov for en indsats, der kan understøtte en gerontopsykologisk udvikling og ekspansion. Sidstnævnte kræver at der fra universiteternes side også lægges mere vægt på gerontopsykologien.

- Vi befinder os i en evidensbaseret kultur, hvor det er nødvendigt med forskning inden for et givet speciale for at skabe interesse, opmærksomhed og respekt. Universiteterne står centralt i udøvelsen af forskningen. Tidligere stod Aarhus Universitet stærkt i den gerontopsykologiske forskning med baggrund i Center for Gerontopsykologi. Centret er nu lukket, og Århus er ikke længere et centrum for gerontopsykologien i Danmark, fastslår hun.

- På universitetet har man en enkel lektorstilling i udviklingspsykologi, som inkluderer den sene livsfase, men hvor der til stillingen aktuelt er knyttet mere administrative opgaver. På Københavns Universitet er specialet helt fraværende, og det har aldrig haft nogen tradition der. Det er uklart for os, hvad der foregår på de andre universiteter. En undersøgelse af dette vil være hensigtsmæssig, siger Anna Aamand.

Selskabet opfordrer således til en øget repræsentation på universiteterne og i forskning om gerontopsykologi. Det vil give større opmærksomhed og respekt for faget og bidrage til at moderere de negative stereotyper om ældre og arbejdet inden for ældreområdet – med en ensidig fokusering på forfald, plejehjem, død, demens.

- En sådan udvikling vil sandsynligvis forstærke interessen for gerontopsykologer blandt offentlige arbejdsgivere og gøre faget mere synligt og nærværende. Samtidig vil det tilskynde de studerende til at overveje faget på lige fod med andre specialer, lyder Anna Aamands vurdering. ■

Ditte Darkó, stud.psych.

PSYKOLOGISK FØRSTEHJÆLP

- LAD DE POSITIVE TANKER VINDE

Børn 8-12 år eller unge 13-18 år

En værktøjskasse som kan hjælpe børn og unge med at tackle vanskelige situationer og tanker.

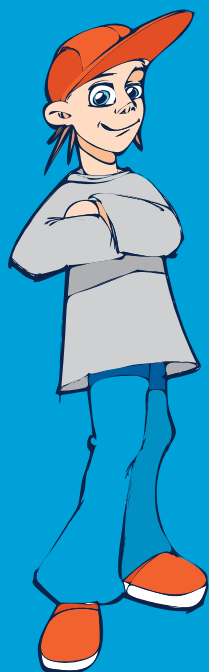
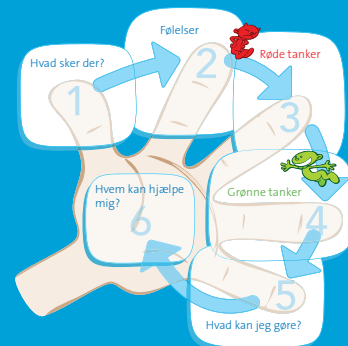
Psykologisk førstehjælp er bygget på grundprincipperne for kognitiv terapi og kan bruges som et selvhjælpsprogram i samarbejde med forældre, i samtalegrupper eller andre lignende fora.

Materialet findes i to versioner: En til børn og en til unge.

Bogen er flot og humoristisk illustreret og indeholder enkle opgaver og arbejdsark, samt figurerne Rød og Grøn, som inspirerer til leg og kreativitet og til at se på tanker som noget, vi kan påvirke og vælge aktivt.

At lære at tackle vanskelige følelser på en god måde bidrager til, at man oplever mere glæde, mestring og tryghed og kan styre udenom mange vanskeligheder.

Hensigten med dette materiale er at hjælpe børn og unge til at identificere, sortere og sætte ord på deres tanker og følelser, så de bliver bedre rustet til at tackle vanskelige følelser og udfordrende situationer.

Forfatteren Solfrid Raknes er specialist i psykologi. Hun har udviklet Psykologisk førstehjælp i samarbejde med en bred og fagligt stærk referencegruppe bestående af Torkil Berge, Atle Dyregrov, Ida Garløv, Marit Hafting, Bente Storm Mowatt Haugland, Leif Edward Ottesen Kennair, Arne Repål og Steinar Sunde.

Solfrid Raknes har modtaget innovationsprisen for udviklingen af Psykologisk førstehjælp i Norge.

Læs mere om og bestil Psykologisk førstehjælp på
www.hogrefe.dk

HOGREFE
PSYKOLOGISK FORLAG

Kongevejen 155 · DK-2830 Virum
Telefon +45 35 38 16 55
www.hogrefe.dk · info@hogrefe.dk

Psykologer som **SUPERVISORER**

Supervisorer er generelt veltrænede og erfarne. Alligevel peger en undersøgelse på en modsætning mellem især de unge supervisorers arbejdsopgaver og opgavernes kompleksitet.

I de seneste år har der været stigende interesse for at undersøge betydningen af psykoterapeuters indflydelse på behandlingsproces og -effekt (Baldwin & Imel, 2013; Lambert & Barley, 2002). Ikke mindst i Norden, hvor fokus har rettet sig mod novice-terapeuter (Carlsson et al., 2011; Strømme, 2010).

Indtil videre har der ikke været den samme interesse rettet mod dem, der træner og uddanner terapeuter, dvs. supervisorer. Det er paradoksalt set i lyset af supervisionens centrale placering inden for psykoterapi og rådgivning, og ikke mindst fordi især nyuddannede terapeuter mener, at supervision er den væsentligste faktor for deres professionelle udvikling (Orlinsky & Rønnestad, 2005).

Viden om dette felt er ret begrænset, men der er generel enighed om, at de første år er formative for supervisorer, parallelt til at de første år er formative for psykoterapeuters udvikling (Jacobsen, Nielsen & Mathiesen, 2010; Rønnestad & Skovholt, 2003). Hvis nye supervisorer ikke klædes ordentligt på til de ofte krævende opgaver, de præsenteres for, kan det få en række uheldige konsekvenser for dem selv, for deres supervisander og ikke mindst for su-

ARTIKELSERIE

Denne artikel er nr. 3 i en lille serie om danske psykologers arbejde som psykoterapeuter. De tidligere to er blevet bragt i Psykolog Nyt 18/2013 og 19/2013. Serien fortsætter ind i det nye år.

Tabel 1. Supervisionsopgaver

Format \ Position	Intern supervisor (rollekonflikt)	Ekstern supervisor	I alt
Individuel supervision	29 %	16 %	45 %
Grupp supervision (kompleksitet)	28 %	27 %	55 %
I alt	57 %	43 %	100 %

Fordeling på opgavetype (individuel, hhv. gruppe) og position (intern-, hhv. ekstern) for nye supervisorer.

pervisandernes klienter, idet supervision bl.a. skal sikre den behandlingsmæssige kvalitet (Schilling, Jacobsen & Nielsen, 2010).

I Danmark påbegyndes supervisoruddannelse som regel tidligst efter opnået specialistgodkendelse, dvs. efter minimum 5 års praksis og videreuddannelse, og ofte reelt efter længere tid. Vi mener derfor, det er problematisk, at supervisoruddannelsen igangsættes relativt sent i psykologers karriereforløb, fordi mange psykologer faktisk arbejder som supervisor i det meste af deres karriere, og en del begynder allerede at supervisere i deres første job som psykolog. Efteruddannelsen som supervisor er med andre ord uhensigtsmæssigt placeret, idet man kan supervisere i årevis uden træning og uddannelse.

Undersøgelse og resultater

I den første artikel i serien om psykologer

som psykoterapeuter har vi redegjort for undersøgelsen generelt (Jacobsen, Nielsen & Mathiesen, 2013). I undersøgelsens fokus på supervision har 273 psykologer deltaget, svarende til 78 % af den samlede population på 350 overvejende klinisk arbejdende psykologer. I forhold til undersøgelsesinstrumentet DPCCQ har vi i den danske undersøgelse tilføjet en række spørgsmål om supervision, og supervisorspørgsmålene fokuserer bl.a. på, hvor mange år psykologen har superviseret, de første oplevelser som supervisor, omfang og kvalitet af supervisortræning og praksis som supervisor.

Det generelle billede er, at psykologer debuterer som allround supervisorer for bl.a. tværfagligt personale, og først efter nogle år bliver supervisionsopgaverne mere målrettede mod psykoterapi. Supervisortræning igangsættes typisk efter de første supervisionsopgaver og sjældent før eller samtidig med.

Ser man på novice-supervisorer, viser det sig, at over halvdelen har haft gruppesupervision blandt deres første opgaver (55 %), og en tilsvarende andel havde intern supervision som deres første supervisoropgaver (58 %). Når hertil lægges, at kun 17,3 % af nye supervisorer har fået en eller anden form for supervisortræning, tegner der sig et billede af meget lidt – om nogen – forberedelse, kombineret med arbejdsopgaver af høj kompleksitet, hvilket er kendetegnende for såvel gruppe- som intern supervision. Grupp supervision som følge af formatet, dvs. når flere skal superviseres samtidig og intern supervision som følge

>

Viden om dette felt er ret begrænset, men der er generel enighed om, at de første år er formative for supervisorer, parallelt til at de første år er formative for psykoterapeuters udvikling

Psykologer debuterer som allround supervisorer for bl.a. tværfagligt personale, og først efter nogle år bliver supervisionsopgaverne mere målrettede mod psykoterapi

> af mulige rollekonflikter mellem at være kollega og supervisor, henholdsvis supervisor. Altså en situation, hvor vi må antage, at nye supervisorer kan opleve sig temmelig pressede. Og en situation, som vi som profession bør forholde os til.

Hvis man ser på, hvordan individuel-, henholdsvis gruppesupervision forholder sig til intern, henholdsvis ekstern supervision, viser det sig, at over en fjerdedel (28 %; se *Tabel 1*) af nye supervisorer har påtaget sig intern gruppesupervision, hvilket anses som den sværeste af de fire mulige opgavetyper. Sammenlignes individuel-/gruppesupervision med supervisionstræning før debut, viser det sig, at kun 8 % har fået en eller anden form for træning, inden de påtog sig opgaven som gruppesupervisor. Endelig viser tallene, at næsten halvdelen af de interne supervisorer ikke har fået træning, inden de startede. Igen understreges den uheldige kombination af komplicerede supervisionsopgaver og kun lidt eller ingen træning og uddannelse.

Sammenfatning og perspektiver

Denne del af undersøgelsen med fokus på psykologer som supervisorer viser med stor tydelighed, at der er diskrepans mellem især nye supervisorers arbejdsopgaver og deres træning og uddannelse. Som ny supervisor kan man risikere at stå i en situation med oplevelse af mangelfuld kompetence med alle de negative konsekvenser, dette kan

medføre. Set i lyset af, at supervisoruddannelsen på nuværende tidspunkt typisk igangsættes som sidste led i psykologers efteruddannelsesproces, risikerer mange supervisorer at være i uddannelsesmæssigt under-skud og arbejdsmæssigt overbelastede i årevis, hvilket kan betegnes som 'stressful involvement' (Orlinsky & Rønnestad 2005). En uhensigtsmæssig situation for den enkelte og for professionen som helhed.

På baggrund af disse resultater er det relevant at overveje, om Dansk Psykolog Forenings supervisionsuddannelse bør tilrettelægges på en sådan måde, at den kan påbegyndes langt tidligere, muligvis som en del af autorisationsuddannelsen, eventuelt endnu tidligere.

Undersøgelsen viser nemlig også, at danske supervisorer generelt er veltrænede og har i gennemsnit mere træning end de krav, som Dansk Psykolog Forening stiller til supervisoruddannelsen, hvilket blot understøtter vores pointe om, at supervisoruddannelsen bør reorganiseres. ■

Claus Haugaard Jacobsen, *cand.psych., ph.d., Privat psykologpraksis.*
Mail@claushaugaard.dk, Jan Nielsen,
cand.psych., ph.d., lektor, Institut for
Psykologi, Københavns Universitet,
 Birgit Bork Mathiesen, *cand.psych., ph.d.,*
lektor, Institut for Psykologi,
Københavns Universitet

REFERENCER

- Baldwin, S.A. & Imel, Z.E. (2013). Therapist effects: Findings and methods. I M.J. Lambert (Ed.), In Bergin and Garfield: *Handbook of Psychotherapy and Behavior Change* (258-297). New York: John Wiley & Sons.
- Carlsson, J., Norberg, J., Sandell, R., & Schubert, J. (2011). Searching for recognition: The professional development of psychodynamic psychotherapists during training and the first few years after it. *Psychotherapy Research*, 21, 141-153.
- Jacobsen, C.H., Nielsen, J., & Mathiesen, B.B. (2009). Nu skal danske psykoterapeuter undersøges. *Psykolog Nyt*, 63 (20), 24-25.
- Jacobsen, C.H., Nielsen, J., & Mathiesen, B.B. (2010). Faktorer i psykoterapeuters faglig udvikling. *Psyke & Logos*, 31, 688-714.
- Jacobsen, C.H., Nielsen, J. & Mathiesen, B.B. (2013). Hvem er de danske psykoterapeuter? *Psykolog Nyt*, 67 (18).
- Jacobsen, C.H., Nielsen, J., & Orlinsky, D.E. (2012). Danish psychologists as psychotherapists: professional, demographic and personal characteristics, and change in theoretical orientations. *Nordic Psychology*, 64: 168-181.
- Lambert, M.J., & Barley, D.E. (2002). Research summary on the therapeutic relationship and psychotherapy outcome. I J.C. Norcross (Ed.), *Psychotherapy relationship that works: Therapists contributions and responsiveness to patients* (pp. 17-32). New York: Oxford University Press.
- Nielsen, J., Jacobsen, C.H., Mathiesen, B.B. (2012). Novice supervisors' tasks and training – a descriptive study. *Nordic Psychology*, 64, (3): 182-191.
- Orlinsky, D.E. & Rønnestad, M.H. (2005). *How psychotherapists develop*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Rønnestad, M.H., & Skovholt, T. M. (2003). The journey of the counsellor and therapist: Research findings and perspectives on professional development. *Journal of Career Development*, 30, 4-44.
- Schilling, B., Jacobsen, C.H., & Nielsen, J. (2010). Supervision – og de 3 ker. *Psykolog Nyt*, 64 (4), 28-31.
- Strømme, H. (2010). *Confronting helplessness: A study of psychology students' acquisition of dynamic psychotherapeutic competence*. Oslo: Department of Psychology, Faculty of Social Sciences. University of Oslo. (Doctoral dissertation, ISSN 1504-3991).

Uden for terapeutisk rækkevidde

For nogle år siden mødte jeg en ældre kvinde på sygehuset, hvor jeg arbejder. Hun havde en lang uddannelse bag sig, en nydelig karriere og var nu gået på pension. Gennem måneder havde hun helt bevidst ignoreret at søge behandling for en brystkræft, der i sin fremdrift ville tage livet af hende. Det vidste hun godt. Tumorbyrden tog til, og på et tidspunkt var hun så medtaget og udmattet, at hun måtte acceptere en indlæggelse til kærlig pleje og palliativ behandling.

”Jeg dør snart”, proklamerede hun flere gange ved madvognen på gangen, når hun hentede øllebrød og saftevand. Hendes stemme var rolig, nøgtern – og ingen anfægtede hende, skønt hendes direkte stil formentlig har virket foruroligende for andre patienter. ”Og jeg vil dø på min måde. Jeg bestemmer.”

Hun sagde nej tak til det meste af stuegang, hun afviste bestemt sygeplejerskernes stædige forsøg på at tale omsorgsfuldt med hende, og hun blev direkte vred, da det blev hende foreslået, at hun skulle tale med sygehuspræsten eller psykologen: ”Brystkræft er en legemlig lidelse”, korreksede hun, ”hvorfors bruger vi i dette samfund overhovedet penge på at lønne præster og psykologer? Det hjælper jo alligevel ikke på cancer.”

Døden kom imidlertid ikke så hurtigt

som forventet. Hun ville ikke på hospice og kunne ikke komme hjem – og hun blev i løbet af få uger mere krævede, mere direkte, men også mere afkræftet og svækket.

Tilfældet ville, at hun og jeg pludselig stod ansigt til ansigt: ”Åh nej, du er ham psykologen, ikke? Hvor uheldig kan man være?”. Jeg smilede tøvende: ”Vi behøver ikke tale sammen.”

”Det vil jeg heller ikke”, sagde hun – og gik derpå i gang med det, der vist bedst kan betegnes som en monolog: ”Jeg ved godt, at jeg er uden for terapeutisk rækkevidde”, sagde hun, ”men dér vil jeg gerne dø. Jeg har aldrig brudt mig om psykologer og psykiatere og psykoterapeuter – I befamler jo mennesker og postulerer, at det hjælper, og det gør det måske også for nogle. Men det virker for mig, som om I har mistet blikket for, at I udøver magt – og at jeres terapi søger tilpasningen og ensretningen snarere end at hylde den forskellighed og frihed, jeg sætter højt i mit liv. I er for mig repræsentanter for akademisk dovenskab: I har i jeres terapeutiske opstemthed og iver efter at ville gøre mennesker glade forsomt at tænke kritisk.”

Moralsk og akademisk pligt

Hendes analyser af psy-fagene var måske lidt kantede og på nogle punkter ligefrem

idiosynkratiske. Men det var tydeligt, at hun mente noget. Få dage senere døde hun med en sygeplejerske ved sin side. I nogle måneder ville hendes spidsformuleringer ikke slippe mig. Hendes kærlighed til friheden kunne jeg identificere mig med, og hendes opfordring til kritisk tænkning var absolut på sin plads.

Næsten levende blev hun igen, da jeg i foråret 2011 fandt ”Den terapeutiske kultur”, som vor norske kollega, Ole Jacob Madsen, har forfattet. I denne fremragende bog analyserer Madsen psykologiens aktuelle position, primært med afsæt i norske forhold, og det er ikke just opbyggelige toner, der udgår fra bogen: Psykologer udgør en profession, ”(...) som risikerer å bedrive en form for fag- og professionsimperialisme hvor svaret alltid er mer psykologi og flere psykologer (...)”

Men er det ikke en moralsk og akademisk pligt at kaste et kritisk blik, også på sit eget fag? Måske er den tid kommet, hvor man bør overveje, at kritik i en eller anden form (gen-)indføres som obligatorisk dannelsesfag på universitetet og i efteruddannelse. Madsens bog kunne passende udgøre en del af pensum. ■

Bo Snedker Boman, cand.psych.

KLUMMEN (LAT. COLUMNA)

Psykolog Nyts klummetekster skrives på skift af seks personer, som har fået frie hænder til at ytre sig om tendenser i det moderne liv og samfund. Skribenterne repræsenterer vidt forskellige fagområder – og opgaven lyder ikke på at skrive om psykologi.

OPPE I PSYKODRAMA

Den første psykolog har været til en eksamen i psykodramaledelse afholdt på dansk grund. Den ikke helt unge metode har for længst oplevet medvind i mange europæiske lande.

I Danmark er psykodrama meget lidt kendt og udbredt, men dog knæsat gennem et psykologfagligt selskab, der har fungeret i 15 år. Nu er metoden imidlertid blevet yderligere formaliseret, i kraft af at den første psykodramaledereksamen er afholdt på dansk grund.

Psykodrama er en kreativ og dybdepsykologisk metode, der kan frigøre kreative ressourcer som en drivkraft for selvudvikling. Ordet betyder *sjælehandling* og antyder det at handle sine indre billeder ud. Psykodrama forudsætter ikke man kan spille teater, men handler om at komme tættere på sig selv og er en oplevelsesorienteret metode.

I psykodrama anses selvet som der, hvor erfaringerne smelter sammen. Selvets funktion afhænger af, hvor godt de roller, individet har, fungerer. Selvet opstår nemlig af rollerne.

Det centrale og særegne i psykodrama er spontanitetsbegrebet. Spontanitet kan være med til at udvide eller mindske, hvordan vi fungerer i vores roller.

Tre rollebegreber er indhyldet i hinanden. Den første er den psykosomatiske rolle, som er knyttet til kroppen og den, som vi udvikler de første leveår. Så er der vores sociale roller, som afgør, hvordan vores hverdag fungerer og præges af samfundets normer og de sammenhænge, vi bevæger os i. Der arbejdes også med psykodramatiske roller, dvs. de indre forestillinger, vi har om de rela-

tioner vi indgår i. Disse psykodramatiske roller er kilde til vækst af selvet, for fungerer de sociale roller ikke, kan årsagen være en rigiditet i de psykodramatiske roller. Så ved at undersøge og udfordre de psykodramatiske roller kan man forbedre fleksibiliteten i de sociale roller.

Psykodrama er en slags ”træningslejr” for de psykodramatiske roller, men under en meget stram struktur. Spontaniteten er drivkraften for selvudvikling og en forudsætning for rolleudvikling. Spontanitet er modsat impulsivitet baseret på erfaringer og ikke styret udelukkende af følelser, men involverer hele individet og er baseret på vores værdisæt.

Et klassisk psykodrama har tre faser. Den første del sigter på at vække vores spontanitet ved at ”trigge” de selvstartere, vi har i os både fysisk og mentalt. Anden fases formål er at spille hovedpersonens; protagonistens indre virkelighed ud, så de psykodramatiske roller kan undersøges. Nysgerrigheden og energien er da styrende for, i hvilken retning spillet går, og der indgår forskellige metoder, der imiterer selvets udvikling i barnets første leveår, ifølge de bagvedliggende teorier. Det er blandt andet spejling, rollebyt og dublering, hvor gruppen, som sidder i en halvcirkel omkring ”scenen”, agerer samfund og inddrages i spillet, når det er relevant. Den sidste fase er delingen, hvor protagonisten fredes, og gruppen deler fra deres eget liv og fra de roller, de har spillet i protagonistens psykodrama.

DANSK EKSAMEN

Dansk Psykodrama Selskab dannede i oktober rammen om en international eksamen i psykodramaledelse, for første gang afholdt på dansk jord – hos Dansk Psykolog Forening i København. Eksaminand var artiklens forfatter. Udgangspunktet var Nordic Board of Examiners forskrifter: 30 siders skriftlig afhandling, en teoretisk forelæsning samt den praktiske del med at lede et gruppepsykodrama. Eksamen indebærer en international godkendelse, og uddannelsen ækvivalerer specialistaniveauet i Psykologforeningen. Samme dag havde en gruppe på 12 psykologer gennemført en etårig grunduddannelse i psykodrama.

Individ og samfund

Jeg anser psykodrama som havende et syn på selvet som et produkt af et samspil med andre, og centralt er skabelsen af rollerne. Dette går noget imod tidens trend, hvor mange iscenesætter og definerer sig selv med vores narrative konstruktioner.

Psykodrama vil kunne bidrage med et nuanceret syn på individet og samfundet. Det, at vi ikke nødvendigvis er "vores egen lykkes smed", men anser individets udfordringer som noget, der kan løses i fællesskab.

At være en del af et psykodrama er en stor oplevelse, som giver mulighed for at grine og græde og at kunne spejle sig i andre.

Metoden kan sagtens integrere andre metoder, og dette er netop noget, Dansk Psykodrama Selskab fremover vil have fokus på. Mit håb er at få andres øjne op for denne inspirerende, sjove og udfordrende metode. Det kræver mod – ikke kun af vores klienter, men i høj grad også af psykologerne selv.

Uden for Danmark har man fået øjnene op for, hvordan metoden kan bruges både inden for de organisationspsykologiske, pædagogiske og kliniske områder. Herhjemme rykker det så småt. ■

Lisbeth B. Hendil, aut. psykolog, psykodramaleder

AFHÆNGIG AF SMARTPHONEN

Mange mennesker bruger alt for megen tid på smartphonen og er reelt ude i afhængighed. Primært unge, men ikke kun dem. Hvad er mekanismerne, og hvilke højrehåndsregler gælder, hvis man vil slippe ud.

Der er to mekanismer bag, hvorfor man bliver så optaget af sin smartphone.

Den ene mekanisme er adfærdsbelønning – man bliver kemisk belønnet i hjernen for en adfærd, som sikrer overlevelse. Evolutionært har vi tre grundlæggende belønninger – sex, mad og holde sig orienteret. Sex sikrer artens overlevelse, mad sikrer organismens overlevelse indadtil, mens orientering sikrer organismens overlevelse udadtil.

Den anden mekanisme er straf. Man bliver fysiologisk straffet for adfærd, som er livstruende. Udelukkelse af det sociale fælleskab er livstruende. Derfor vil vi desperat gerne holde os aktive i vores fællesskaber og der være set, accepteret og deltagende.

Udfordringen er, at orientering og fælleskab via en smartphone ofte kan stjæle tiden og ressourcerne fra den reelle orientering og arbejdsindsats, den reelle sociale bonding og interaktion.

Det at være online eller offline er blot et udtryk for, hvor du har allokeret din opmærksomhed hen. Dine færdigheder og evner tager form af, hvad du bruger din tid på

Smartphone-afhængighed rammer høj som lav. Den rammer den ressourcestærke person, som gerne vil kunne yde mere og gøre sig gældende i endnu flere sammenhænge. Den rammer gennemsnitsborgeren, som gerne vil holde sig opdateret i de sociale fællesskaber, men glemmer nærværet med egne børn, venner, familie og hobbies og hverdagsoplevelser. Den rammer de resourcesvage,

som går eller flygter ind i en uforpligtende virtuel verden frem for at begå sig i den reelle verden med dens udfordrende krav om at kunne noget og være nogen.

Tegn på afhængighed

Der er flere symptomer på, at du er afhængig. Man har fundet ud af, at følgende tegn ofte opleves hos personer med afhængighed af deres smartphone og af at være online.

Du skal svare på beskeder med det samme. Du oplever fantomsignaler fra din smartphone. Du tænker konstant på, hvad andre laver, og oplever frygt for at gå glip af noget. Du er ikke opmærksom og nærværende med venner og familie. Du føler dig urolig, når du ikke har smartphonen på dig eller den er slukket. Du oplever problemer med at koncentrere dig og følge med i almindeligt arbejde (skolearbejde) og tænker i stedet på at komme online.

Oplever du også et eller flere af ovenstående symptomer, så er du nok i færd med at udvikle et usundt afhængighedsforhold til din smartphone.

Kom ud af afhængigheden

Vær bevidst om, hvad du bruger din tid på. Du har kun én opmærksomhed – du kan ikke multitaske uden at tabe kvalitet.

Står der eksempelvis 'skole' på programmet, så betyder det, at du skal have din fulde opmærksomhed på skolen og ikke på at være online. Står der 'middagsmad' på programmet, så skal du have din fulde opmærksomhed på maden og ikke på at være online. Husk, at du bliver god til det, som du bruger tid på – og omvendt du bliver dummere af ikke at bruge tid på det, som gør dig klog, dygtig og socialt velfungerende på den lange bane.

Her er fem råd, som kan hjælpe dig.

1. Lav en aftale med dig selv eller dem, du er social med, hvor-

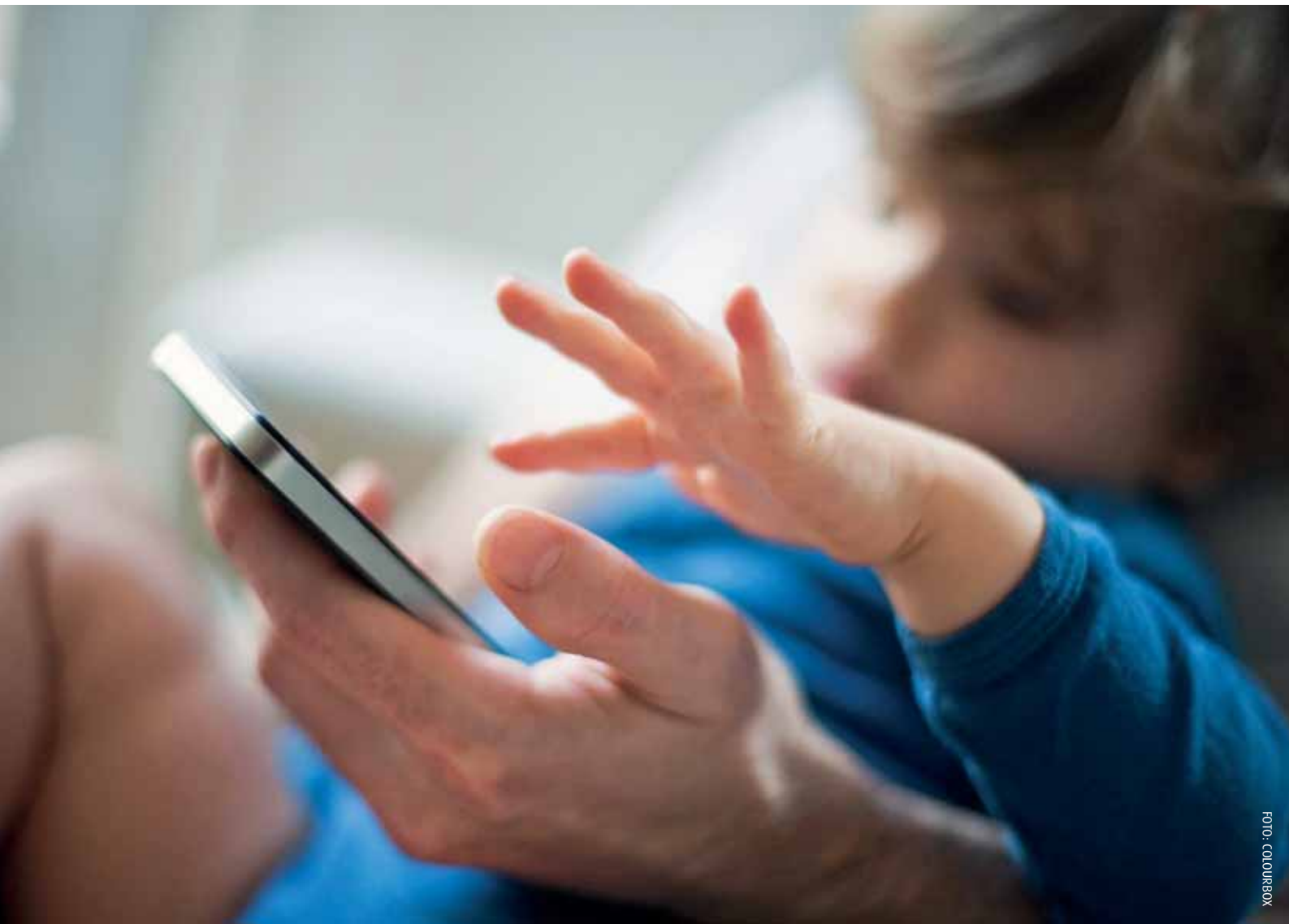

FOTO: COLOURBOX

når du er online, hvad enten det er via computer eller smartphone. Skriv eksplicit på mail eller facebook, hvornår folk kan forvente svar: "Jeg tjekker mail hver dag kl. 16.00". Er dine venner, kolleger, skolekammerater eller familie hele tiden online, så skal der laves en fælles aftale der. I skolen skal det tages op i klassen, lærerværelset eller i skolebestyrelsen. Er du meget afhængig, så skal du lave et "skole"-skema om, hvornår din smartphone må være tændt – hæng skemaet op på køleskabet, og overhold tiderne.

2. Vær bevidst om, hvad der er middel og mål med mobiltelefonen og smartphonen.

Telefonen er et middel til at komme i kontakt med andre, planlægge, informere og lave aftaler. Når du er online på smartphonen blot for at være online, så er det tomme kalorier for ens fællesskabsoplevelse. Derfor vælger mange at gå over til at bruge almindelig mobiltelefon i hverdagen.

3. Sørg for at have mange aktiviteter med sport, ansigt-til-ansigt-kontakt, hobbies og aktiviteter, hvor du bruger din krop og dine sanser. Det giver en stimulering, som reelt mætter vores behov for at blive set, accepteret og deltagende i fællesskaber.

4. Gør det til en sport at være god til at være nærværende uden smartphonen. Dine venner og familie vil føle sig oplivet af din udelte opmærksomhed, og du vil opleve belønning af den positive feedback.

5. Gør det til en styrke at være til stede i en aktivitet og som målet i sig selv – en opvask, en samtale, lektielæsning, en gåtur, et bad. Hvis du også har brug for at have smartphonen tændt, så gør det til et bevidst enten eller valg: enten opvask eller smartphonen. Er det et problem med livsvigtige opkald, så køb en almindelig mobiltelefon.

Husk at det at være online eller offline blot er et udtryk for, hvor du har allokeret din opmærksomhed hen. Dine færdigheder og evner tager form af, hvad du bruger din tid på. Det, du træner opmærksomt, bliver du god til.

Hvad vil du være god til? ■

*Morten Fenger, ph.d., cand.psych.
Projektleder, 'Internetbaseret selvhjælpsterapi'*

Eva Jørgensen:

✚ **Kære pårørende.**

Når en, vi elsker, rammes af alvorlig sygdom, ændres vores liv radikalt. Ud over alle de følelser, der dukker op, skal vi forholde os til praktiske og juridiske spørgsmål, som det kan være svært at finde overskud til. Bogen gennemgår alle de situationer, der opstår, når ens nærmeste pårørende bliver alvorligt syg og er en støtte til, hvordan man som pårørende finder styrke og holder fast i sin egen livskvalitet midt i en svær situation.

Rosinante, 2013, 200 sider, 250 kr.

Carsten Hornstrup; Thomas Johansen:

✚ **Strategisk relationel ledelse.**

I en organisatorisk sammenhæng er der ikke brug for mere arbejde, flere opgaver, flere analyser og flere evalueringer, men for bedre opgaver, bedre analyser og mere brugbare evalueringer. Bogen giver et anderledes og praktisk bud på, hvordan lederen med relationer og kommunikation som det centrale omdrejningspunkt kan arbejde med strategi og forandringsprocesser – ud fra et systemisk relationelt perspektiv.

Dansk Psykologisk Forlag, 2013, 279 sider, 398 kr.

Kim Engelbrechtsen:

✚ **Mani og depression.**

Sætter fokus på, hvordan det er at have en bipolar lidelse. Bogen er baseret på interview med 15 bipolare og pårørende, der åbent og fortæller, hvordan det er at leve med sygdommen – en sygdom, som 40.000 danskere lider af. Selv om Johannes Møllehave er en af deltagerne, er det ikke en kendis-bog, men 'ned på jorden'-beskrivelser af, hvordan mani og depression påvirker og håndteres.

Siesta, 2013, 117 sider, 199 kr.

Malene Friis Andersen; Svend Brinkmann (red.):

✚ **Nye perspektiver på stress.**

50 års psykologisk forskning sammenbragt som hjælp til mænd, der ønsker at blive bedre til at date og få succes med kvinder. Bogen tager udgangspunkt i de metoder, som har vist sig at være mest effektive. Kombineret med historier, psykologiske værktøjer, baggrundsteori og masser af praktiske eksempler kan mænd gøre forførelsen, dates og kærligheden bedre for både kvinden og dem selv.

Klim, 2013, 226 sider, 299 kr.

Merete Wedell-Wedellsborg:

✚ **Battle Mind.**

Hvorfor bliver nogle mennesker skarpere under pres, mens andre mister grebet? Ifølge denne bog ligger svaret i den særlige sindstilstand, Battle Mind – den tilstand, der indfinder sig, når en situation kræver akut handling eller beslutning, og som gør det muligt at levere ekstraordinære præstationer. Bogen bygger på interview med topledere inden for politik og erhvervsliv og fungerer som en guide til, hvordan man kan styrke denne evne.

L&R Business, 2013, 196 sider, 300 kr.

Kåre Fog:

✚ **Alfa-han eller tøffelhejt.**

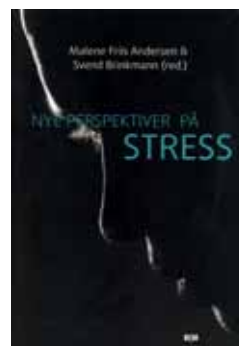
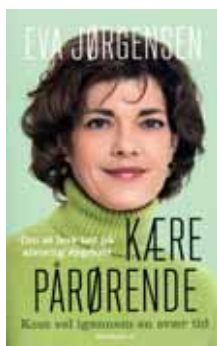
Enhver mand bør vide, at han ikke kommer nogen vegne over for en kvinde ved blot at være flink og hjælpsom og gøre, hvad hun ønsker. Faktisk burde alle unge fyre lære om dette, inden de for alvor begynder at interessere sig for kvinder. "Alfa-han eller tøffelhejt" er tænkt som en forberedelse for den unge mand til den voksne tilværelse, som i den grad mangler i dagens samfund.

Forlaget Mysis, 2013, 493 sider, 270 kr. (e-bog: 135 kr.)

NYE BØGER

præsenterer de nye bogudgivelser primært inden for det psykologiske område. Det redaktionelle princip er at søge inspiration til omtalen fx i forlagenes pressemeddelelser. En omtale er en omtale – ikke redaktionens anbefaling af bogen.

Prisangivelserne er vejledende.

Når sproget er vold

Vold i parforholdet kan ikke reduceres til paradigmet om kvinden som offer og manden som bøddel. En ny bog graver ned i de relationelle lag.

I "Kærligheden og den destruktive dans" sætter Dicte Susse Pedersen fokus på vold i parforholdet, et område, hun som socialrådgiver har mange års erfaring med. Bogen henvender sig ifølge forfatteren primært til fagpersoner, der arbejder professionelt med voldsramte, men er også skrevet til dem, der selv er ramt af volden og har brug for indsigt, støtte og håb. Ambitionen er at give læseren indblik i voldens komplekse årsager og mekanismer og komme med bud på, hvordan man som relation kommer fri af voldens destruktive dans.

Gennemgående gør bogen op med paradigmet om kvinden som offer og manden som bøddel. I stedet anskues vold i parforholdet som en relationel brist, der trækker tråde tilbage til begge parter opvækst med utryk tilknytning til primære omsorgspersoner. Volden er et sprog, begge parter genkender og på en køns-specifik måde udøver.

Statistisk har man registreret, at 29.000 kvinder og 10.000 mænd blev udsat for partnervold i 2010. De reelle tal er nok langt større, bl.a. fordi volden for begge køns vedkommende er forbundet med fortrængning, skyld, skam og tabuisering.

Bogen indfører os i voldens definitioner og gråzoner, og vi præsenteres for voldsspiralen, altså hvordan volden normaliseres som del af hverdagen, idet kvindens grænser udviskes, og hans ord bliver til hendes sandhed. Et cyklisk mareridt, der bevæger sig over spændingsopbygning, vold, skam og skyld og håbefuld, nervepirrende våbenhvile. Pointen er, at både kvinden og manden allerede bærer en disponering for den destruktive dans i sig forud for mødet med sin voldelige udkårne. Begge parter kommer typisk af utrygge opvækstvilkår præget af direkte eller indirekte vold, og at det gør det utrygge genkendeligt og dermed trygt.

Fysisk og verbal overlegenhed

Ambivalensen er angiveligt til stede fra forelskelsesfasen, og den destruktive dans er en vekselvirkning mellem længslen efter at

opleve værdifuldhed og den socialt betingede historie om det modsatte. Parret deler historien om svigt, og begge svinger mellem afmagt og almagt. Men kønsspecifikke tendenser disponerer mand og kvinde til at udføre rollerne i dansen forskelligt som en afspejling af de to køns kompetencer, idet manden typisk har en fysisk overlegenhed og kvinden en verbal.

Bogen introducerer også hjerneforskning i sin beskrivelse og forklarer, hvordan den destruktive dans kan begrænse de mentale evner.

Bogen slutter med et fint behandlingskapitel, der udstyrer den professionelle fagperson med en tjekliste til den professionelle samtale (med kvinden), aspekter, man bør overveje i tilrettelæggelsen af hendes behandling samt en række henvisningsmuligheder til mænd med mulighed for parterapi. Centralt for behandling af kvinden er at møde hende med en tillid til hendes historie, denormalisere volden, træne affektregulering samt invitere hende til at se sin egen aktie i voldsspiralen.

Bogen rummer en fin indlevelse i kvinden. Selv om det ikke er bogens projekt, kunne jeg som læser ønske at blive endnu mere inddraget i mandens univers i form af fx casemateriale og en udfoldet beskrivelse af hans psykologiske univers og eventuelle afmagt i magtudøvelsen, hvilket i øvrigt også ville understøtte det erklærede paradigmeopgør.

En eventuelt voldsramt læser ville nok gerne høre mere om muligheden for at fange volden i dens optakt og skabe et alternativ til den beskrevne voldsproces med endestation i selvundertrykkelse eller krisecenter: Hvordan ville jeg alternativt kunne reagere, når de første alarmklokker ringer, for at afværge volden og i stedet finde sammen i en konstruktiv udvikling med den partner, som tilsyneladende er min lidelsesfælle? ■

Anette Buur Bangsgaard

BOGDATA

Dicte Susse Pedersen: "Kærligheden og den destruktive dans". Indblik, 2013. 217 sider. 199 kr.

Noget om universitetspædagogik

Det handler om pædagogik på universitetet, ikke om pædagogik på universitetsniveau. Det er – måske – lidt hårdt sat op. Men det er ikke desto mindre, hvad jeg får ud af Lotte Rieneckers (LR) artikel om universitetspædagogik (P-Nyt 18/2013).

Som LR nævner, befinder universiteterne sig i en overgang fra uddannelse af eliten til masseuddannelse. Om det er dette, der har medført et krav om øget fokus på de pædagogiske aspekter ved undervisningen, eller om det er en del af en større bølge af forsøg-på-kvalitets-sikring-gennem-afkrydsning, ved jeg ikke. Men der er nogle udviklingsforventninger. En del af disse er formuleret af pædagogiske konsulenter, som gerne afholder kurser i, hvordan forventningerne kan indfris (fx via universitetspædagogikum). Som LR også påpeger, stilles der krav fra modtagernes side om, at det skal kunne dokumenteres, at de pædagogiske tilbud, der udbydes, nu også virker.

Det er svært at læse resten af LR's artikel som andet end, at den evidens, der findes herfor, er "nem at skyde ned, hvis det er det, man vil." Løsningen "... på denne udfordring med [manglende] evidensbaseret af universitetspædagogik er, at universitetsunderviserne selv løbende og systematisk kan undersøge deres egen undervisning, og hvad der virker i den, og dermed tilvejebringe evidensen og monitorere deres egen undervisningsudvikling løbende."

Det må være absolut rimeligt, at der stilles krav til, at de universitetspædagogiske tilbud, som underviserne ved universiteterne underlægges/tilbydes, har en dokumenteret effekt. Altså er det uholdbart, som tilfældet er i dag, at der bruges så mange ressourcer på noget, hvis effekt er tvivlsom. Den eneste sikre effekt, jeg

kan få øje på i øjeblikket, er, at universiteterne udadtil – eller opadtil, om man vil – med god samvittighed kan sige, at de skam gør noget ved undervisningskvaliteten (om end det er uklart, om det er til det bedre). Jeg synes også, og igen i modsætning til LR, at der er noget helt galt, hvis den eksisterende evidens for de pædagogiske tiltag så let kan drages i tvivl. Det må skyldes, at den er for tynd.

I mangel på evidens bliver jeg så som potentiel modtager af universitetspædagogiske tilbud spist af med et proklameret "paradigmeskift", der på den metode-mæssige side består i at bortkaste elementære krav til videnskabelige undersøgelser: Nu skal vi som undervisere åbenbart lave vores egen personlige evidens med alle de svagheder, jeg dagligt belærer mine studerende om findes i sådanne undersøgelsesdesign. På indholdssiden består "paradigmeskiftet" i, at studerende lærer mest, hvis de er motiverede, arbejder med stoffet etc. – en såkaldt "dybde-tilgang til læring". Det er meget svært at blive blæst over ende af denne indsigt, der kan findes i de fleste lærebøger i kognitionspsykologi fra 1970. Er det virkelig, hvad universitetspædagogik anno 2013 har at byde på?

De studerende lærer bedst/mest, hvis de er aktivt deltagende i undervisningen, og hvis der er gode muligheder for feedback. Heri er der ikke meget 'paradigmeskift'. Udviklingen til et masseuniversitet, hvor antallet af studerende stiger, mens antallet af lærere ikke gør, øger imidlertid ikke sandsynligheden for indtræden af denne såkaldte dybdelæring. Tværtimod. Men hvor blev denne modstilling af i LR's indlæg, hvor underviserne i øvrigt er reduceret til "læringsfacilitatorer"? Og jeg mener 'reduceret'; for med tanken om

"facilitator" ligger der en platonisk forestilling om, at underviseren ikke kan videregive viden, hvorfor fokus skal ligge på den studerendes læringsproces. Dette er et meget populært, men også et ret unuanceret pædagogisk synspunkt.

Apropos "læringsfacilitator". Jeg gæfter på, at denne betegnelse var mere retvisende før i tiden, hvor der ikke var så mange studerende, hvor der var mere tid til studierne, hvor ingen skulle bruge tid på at 'aligne' velmente, men ofte tågede læringsmål, hvor der ikke var krav om pædagogikum, men hvor der herskede en grundlæggende antagelse om, at den studerende kunne (og burde) læse selv og kunne forstå det læste, uden at dette blev gnedet ind i selvrefleksioner over egen læringsproces osv. Jeg kan ikke befri mig fra den tanke, at man måske dengang havde mere tid til at diskutere og tænke; ja endog til at (dybde-)lære noget.

Jeg ved det. Jeg sidder i den brune sofa, reaktionær og mavesur, og drømmer om gamle dage. Gamle dage, jeg end ikke selv har oplevet. Men jeg vil ikke spises af med en tudekiks. Jeg vil have pædagogik på universitetsniveau; ikke bare pædagogik på universitetet. Hvis LR's artikel er repræsentativ for niveauet af den pædagogiske indsats på landets universiteter, er det sørgeligt, og man har et forklaringsproblem over for alle de adjunkter, hvis undervisnings- og forskningstid i øjeblikket (mis-)bruges på universitetspædagogiske kurser. ■

Christian Gerlach, professor i kognitiv neurovidenskab, Syddansk Universitet

Kommentar

Universitetspædagogik er forskningsmæssigt under kraftig udbygning. Der forskes kvantitativt og kvalitativt, og forskerne kommer fra snart sagt alle universitetsfag og en lang række pædagogiske, psykologiske og sociale forståelsesmåder. Overalt hvor adjunktpædagogikum findes, handler det om at støtte underviseren som en reflekterende praktiker, og en del af stoffet er undervisningsrelevante forskningsresultater såvel som pædagogiske og psykologiske begreber at reflektere med.

At vi nu taler mindre om forelæsning og undervisning og mere om læring og studieaktivitet, underbygges af forskning, som har givet navn til begreberne overflade- og dybdelæring. Dybdelæring kan man iagttage, når studerende går i dialog med stoffet, håndterer det, øver sig på det, diskuterer det osv. Dybdelæring hænger sammen med de studerendes læringsstrategier, og dybdelæringsstrategier kan fremmes af underviserens handlinger og repræsentation af stoffet.

Evidens for pædagogiske kurser for universitetsundervisere er undersøgt i et metastudie af Nancy Chism et al., 2012. De finder, at jo mere det er instituttet eller pågældende undervisningscommunity, der arbejder på en fælles udvikling, og ikke enkeltpersoner, der separat tager på kursus, jo mere effekt er det muligt at påvise – ad mange veje. DTU's pædagogiske kurser findes der kun evalueringer af, og de er gode.

Men det var og er ikke mit ærinde at fremlægge al den eksisterende dokumentation – min pointe er netop, at evidensbaseret undervisning er mest interessant, forudsat den integreres med underviserens egne erfaringer og egen kontekst og bliver til underviserens egen løbende udvikling af læringsaktiviteter og tilhørende læringstjek – som også sammen-

holdes med, hvad underviseren lærer af bedømmelser og eksamener. Ja tak til forskningsbaseret undervisning. Men hvad skal underviseren stille op med forskningsresultater om ”god universitetsundervisning”, hvis resultaterne måske ikke ligger i forlængelse af underviserens erfaringer og muligheder i konteksten eller ikke synes at passe på netop underviserens studerende og fag?

Når man underviser i eller faciliterer universitetspædagogik, så har man deltaget med masser af erfaring med undervisning og læring. De erfaringer kan bringes i spil og systematiseres og efterhånden blive til evidens, eller om ikke evidens i en udpræget kvantitativt valid og reliabel forstand, så dog dokumentation og argumentation for, hvordan underviseren støtter sine egne studerendes læring. Kursusholdere eller studieadministrationer kan ikke ”bare” komme med en forskningsbaseret manual for god undervisning og betragte den som normativ. Det er lærings- og pædagogikforskningens rolle som retningsgivende for fremtidige handlinger, jeg ser som en parallel til de evidensbaserede manualer for psykoterapi, man har kunnet læse om i Psykolog Nyt.

Underviserens eller psykologens arbejde med at undersøge og dokumentere egen praksis og dens virkninger er også at undersøge og evidensbasere selv og dermed være i dialog med forskningsresultaterne og ikke blot dikteret af dem. Universitetspædagogik handler om at åbne pædagogiske muligheder for underviserne. Forskningsresultater om læring har et potentiale, underviserens, deres kollegers og studerendes lokale erfaringer har et andet potentiale. I praksis ser jeg ofte, at erfaringer fra andre (lokale) undervisere og egne erfaringer gør dybere indtryk end forskningsresultaterne. Og begge dele er vigtige input til undervisere.

Interessant nok nævner Christian Gerlach ingen forskningsresultater fx fra hans eget forskningsfelt, men refererer til sine erfaringer med undervisning. Jeg ville gerne have *hans* bidrag til mere kognitiv neuropsykologisk viden til billedet af, hvordan studerende lærer godt, effektivt og i dybden. Hvilke undervisningsmæssige konsekvenser drager han dels af sin forskningsviden om kognition og læring, dels af sine erfaringer med undervisning og med studerende? ■

Lotte Rienecker

(Redaktionel note: Debatkommentaren er forsynet med en litteraturliste og den angivne reference. De bringes ikke i Psykolog Nyt, men kan rekvireres pr. mail: lorie@llab.dtu.dk)

DEBATINDLÆG

– må højst fylde en **A4-side** med enkelt linjeafstand. Indlæg, der forholder sig til **navngivne personer** eller grupper, vil blive forelagt den/de pågældende til eventuel kommentar. Sådanne indlæg kan altså **ikke altid** optages i det førstkomende nummer.

Snyd med karaktererne?

Censorformanden for psykologi på Københavns Universitet mener, at der bliver fiflet med karaktererne på psykologistudiet. Eksaminatorerne, altså lærerne, overtaler censorerne til at give for høje karakterer, siges det. På universitet afviser man beskyldningerne.

Alt sammen kan man læse i Politiken 14. og 18. november 2013.

Uanset op og ned i historien er psykologi et udsat fag, og omtalen skader hele standen. Er kritikken korrekt gengivet, så er problemerne i hvert fald langt mere komplekse, end censorformanden er refereret for at mene.

Gennem et langt liv har jeg som eksaminator eller censor i psykologi og sociologi på landets universiteter bedømt adskillige tusinde eksaminer og mere end femhundrede afsluttende specialer. Der er sket forandringer i krav og niveau gennem tiden og især i 00'erne sket voldsomme omlægninger på universitetet.

Det har haft stor betydning for undervisningen, de studerendes indsats og eksamen, at politikerne indførte en ny karakterskala: 13-tallet, der tidligere angav den meget selvstændige og originale præstation, blev erstattet af 'middelmådighedens 12-skala', hvor den pæne, uselvstændige præstation med god gengivelse af bøgernes indhold blev belønnet. Det har medført mere afskrivning, og at mange studerede ikke yder mere end højst nødvendigt. I dag bedømmer jeg mange flere uselvstændige, kedsommelige opgaver med afskrift fra lærebøger, end før 12-skalaens indførelse. Det er blevet svært at give dårlige karakterer andet end til de sjuskede eller uvidende.

Et andet forhold er liberaliseringen af universiteterne, som nu selv skulle tjene penge til studier og forskning. Studierne

har måttet øge antallet af studerende, samtidig med at udgifterne pr. studerende minimeredes. Flest muligt studerende skal hurtigst muligt igennem studierne for mindst mulige omkostninger. De fleste unge søger nu direkte fra gymnasiet over på universitetet uden at have et 'fjumreår' ude i samfundet. De fortsætter gymnasiet med teoretisk studium uden kontakt med det erhvervsliv og det samfund, de senere skal fungere i.

Nogle har kaldt de nye kandidater, som kommer ud af universiteterne, for 'purunge fagidioter'. De studerende har ikke tid til fordybelse og til at koble teori- en til praksis og er generelt dårligere rustet end tidligere. Uddannelserne skal være billige.

Hvor man tidligere prioriterede kvalitet frem for kvantitet, er det nu ofte omvendt. Hvor man tidligere havde forskere med stor erfaring og eksterne undervisere fra samfundet, er der nu kraftig tendens til, at unge nyuddannede ph.d'ere uden praksiserfaring sættes til at undervise store hold af studerende, der søger at finde ud af, hvad læreren mener, uden at problematisere. De dygtige forskere har ikke tid til at undervise og bruger i dag megen tid til at søge forskningsmidler til deres projekter på instituttet.

Censorformanden individualiserer derfor et strukturelt problem. Det er desværre langt større politisk samfundsproblem, at uddannelserne forringes, og at det innovative, som mange troede danskerne skulle klare sig på i verdenskonkurrencen, forsvinder ligesom 13-tallet og den langsigtede grundforskning.

Gennem 'new public management'-politikken kommer universiteterne til at prioritere kvantitet frem for kvalitet. Det kommer på længere sigt til at koste lan-

dets konkurrenceevne og muligheder for at satse på innovation og nytænkning. ■

Jens Berthelsen

KREDSE

Kreds Bornholm

▣ Generalforsamling

Kredsen holdt generalforsamling den 13. november 2013. Formandens beretning og regnskabet blev forelagt og godkendt.

Ny styrelse blev valgt og konstituerede sig efterfølgende: Marianne Welcher: formand. Henriette Winsløw: kasserer. Vanessa Rasmussen: sekretær. Sukey Brown og Caroline Lind Pedersen: suppleanter.

Caroline Lind Pedersen

Kreds Roskilde

▣ Møde for Selvstændige Psykologer

Tid: Torsdag 30. januar 2014 kl. 15.30-18, sted: Ringstedgade 10, Baghuset, 4000 Roskilde (hos psykolog Niels Bagge).

Dagsorden: Følger pr. mail til kredsens medlemmer lidt tid inden mødet. Der vil, ud over at være et fagligt tema, blive taget de mest aktuelle og relevante fagpolitiske emner op – både for psykologer med og uden ydernummer.

Der vil i forbindelse med arrangementet blive budt på kaffe, te, vand, kage, frugt. Tilmelding senest 20. januar 2014 til susanne.kronberg@mail.dk eller til birgit@bruun.com.

Niels Bagge, Susanne Kronberg og Birgit Bruun, kreds kontaktpersoner

Kreds Nordjylland

▣ Fyraftensmøde

Mandag 13. januar 2014 kl. 17-19.30. OBS. Foregår i "Siloen", Åstrupvej 10, Hjørring! Kredsen afholder fyraftensmøde ved Morten Kjølbye, cheflæge ved psykiatrien i Nordjylland. Emnet er Mentaliseringsbaseret terapi (MBT). Der bliver en kort gennemgang af mentalisering som begreb og mentaliseringsbaseret behandling som psykoterapeutisk teknik.

I forlængelse af fyraftensmødet vil der være oplæg ved vores nordjyske repræsentant i bestyrelsen, Zenia Børsen.

Gitte Tandal Olsen

SELSKABER

Selskab for Psykologisk Psykiatri

▣ Indkaldelse til generalforsamling

Dato: Mandag 20. januar 2014 kl. 16.15. Sted: Dansk Psykolog Forening, Stockholmsgade 27, København Ø.

Dagsorden: 1. Valg af dirigent og referent. 2. Dagsorden. 3. Beretning. 4. Regnskab. 5. Fastlæggelse af arbejdsopgaver for det kommende år. 6. Indkomne forslag. Skal være i selskabets hænde senest 3. januar 2014: psykologisk-psykiatri@hotmail.com. 7. Kontingent. 8. Valg af bestyrelse. 9. Beretning om fagnævnets virksomhed. 10. Indstilling af medlemmer til fagnævn. 11. Eventuelt.

Generalforsamlingen finder sted efter kurset: "Accept, empati, ægthed". Se annoncen i Psykolog Nyt 18/2013 eller på selskabets hjemmeside på www.dp.dk > Selskaber.

Susanne Bærentzen

Dansk Psykoterapeutisk Selskab for Psykologer (DPSP)

▣ Vigtigt – Ny dato.

"Internettet på dagsordenen" – ændret dato fra 21. februar til 28. marts 2014.

Seminarer er blevet væsentlig udbygget og hedder nu "Fremtidens anvendelse af internettet for psykologer". Foredragsholderne har lavet ekstra abstracts, som kan ses på vor hjemmeside www.dp.dk > programmer 2014.

Werner Regli, DPSP onlineudvalget

Psykologfagligt Selskab for Klinisk Hypnose

▣ Gratis foredrag i Aarhus

Selskabet afholder 9. januar 2014 kl. 18-20 foredrag med cand.psych., ph.d-stipendiat Jonas Kristoffer Lindeløv. Institut for Kommunikation Aalborg Universitet. Emnet er Hypnose i neurovidenskaben.

Foredraget præsenteres en række nye og forskningsresultater inden for dette felt. Hypnose fascinerer i stigende grad topforskere, fordi man med hypnose kan

opnå en hidtil uset eksperimentel kontrol med det menneskelige sind.

Sted: Dansk Psykolog Forening, Fiskergade 41, 4. sal, Aarhus C. Gratis adgang for psykologer.

Inge Guldal

SEKTIONER

Studertersektionen

▣ Generalforsamling

Studertersektionen holder generalforsamling 27. februar 2014 kl. 18-21. Generalforsamlingerne afholdes lokalt i Aarhus, Aalborg, Odense og København med efterfølgende foredrag, hvor temaet er "Mennesker i krise".

Se program og detaljer på Studentersektionens facebookside: "DPS – Dansk Psykologforenings Studentersektion".

Malene Hollmann

ØVRIGT

Sex & Samfund og Dansk Forening for Klinisk Sexologi

▣ Hertoft-eftermiddag

Torsdag den 23. januar 2014 kl. 16-18 afholder Sex & Samfund og Dansk Forening for Klinisk Sexologi møde på Psykiatrisk auditorium, Rigshospitalet, Henrik Harpestrengs Vej (opgang 61a), København. Fri adgang. Mere info: www.sexog-samfund.dk og www.klinisksexologi.dk.

Emnet: "Homoseksualitet i dansk film før 1965", ved Niels Hartvigson.

Det er yderst sjældent, at danske film fremstiller ukonventionel seksualitet entydigt før midten af 1960'erne. Ikke desto mindre er ældre film fulde af tvetydig, indirekte og underforstået homoseksualitet i form af abnorm opførsel eller kropslighed, fx kriminalitet, bohemeliv, barnlighed, sygdom eller afvigende heteroseksualitet.

Filmhistorikeren Niels Hartvigson diskuterer og viser illustrative eksempler fra kendte og glemte danske film.

Christian Graugaard

Kursusprogram 2014

Tilmeldingerne til kurserne i 2014 er nu i fuld gang! Vær opmærksom på, at de første kurser afholdes i marts, og at tilmeldingsfristen vil være i januar/februar måned. Pladserne fordeles efter "først-til-mølle" princippet. Tilmelding foregår via "Mit-DP".

› Supervisoruddannelse – "Træd i karakter som supervisor"

Tid og varighed

Mandage 3. februar, 3. marts, 7. april, 5. maj, 25. august, 22. september, 27. oktober og 24. november 2014.
Alle dagene kl. 9.30-16.15.
Varighed: 50 timer.

Sted

Hos underviser, Klinikken, Jernbanegade 14, st.tv., 4700 Næstved.

Pris

16.700,- ekskl. moms.

Til- og afmeldingsfrist

23. december 2013.

Underviser

Grethe Bruun, cand.psych., specialist og supervisor i psykoterapi og i klinisk børnepsykologi. Privatpraktiserende psykolog.

Godkendt til

Fælles krav til alle supervisoruddannelserne: 19.2.3., 20 timer, og 19.2.4., 30 timer.

Kursusnr.: 141934.

› 3.20. Supervision af andre faggrupper

Tid og varighed

Mandag 10. marts – tirsdag 11. marts 2014.
1. dag kl. 10.00-17.00 og 2. dag kl. 9.00-16.00.
Varighed: 12 timer.

Sted

Dansk Psykolog Forening, København. Eksternat.

Pris

3.850,- ekskl. moms.

Til- og afmeldingsfrist

27. januar 2014.

Underviser

Benedicte Schilling, cand.psych., specialist og supervisor i klinisk børnepsykologi.

Godkendt til

Specialistuddannelserne i arbejds- og organisationspsykologi, gerontopsykologi, klinisk børnepsykologi, klinisk neuropsykologi, psykopatologi, psykoterapi, psykotraumalogi, pædagogisk psykologi og sundhedspsykologi: 3.20., 12 timer.

Kursusnr.: 140320

› Organisationsdesign for organisationspsykologer

Tid og varighed

Mandag 17. marts – tirsdag 18. marts 2014.
1. dag kl. 10.00-17.00 og 2. dag kl. 9.00-16.00.
Varighed: 12 timer.

Sted

Dansk Psykolog Forening, København. Eksternat.

Pris

3.850,- ekskl. moms.

Til- og afmeldingsfrist

3. februar 2014.

Underviser

Nikolaj Lunø, cand.psych.

Godkendt til

Specialistuddannelse i arbejds- og organisationspsykologi: 18.4.4.2.6.1., 12 timer.

Kursusnr.: 141844261.

› MDI og Hamilton

Tid og varighed

Torsdag 27. marts 2014.
Kl. 10.00-17.00.
Varighed: 6 timer.

Sted

Dansk Psykolog Forening, København. Eksternat.

Pris

1.925,- ekskl. moms.

Til- og afmeldingsfrist

13. februar 2014.

Underviser

Stine Bjerrum Møller, cand.psych., ph.d.

Godkendt til

Specialistuddannelse i arbejds- og organisationspsykologi: 3.99., 6 timer.
Specialistuddannelse i klinisk børnepsykologi: 6.4.4.2.2., 6 timer.
Specialistuddannelse i psykopatologi: 13.4.4.2.1., 6 timer.
Specialistuddannelse i psykoterapi, voksne: 12.4.4.2.1., 6 timer.
Specialistuddannelse i sundhedspsykologi, voksne: 11.4.4.2.1., 6 timer.

Kursusnr.: 14805.

› 10.2. Assessment

Tid og varighed

Mandag 24. marts – tirsdag 25. marts og mandag 5. maj – tirsdag 6. maj 2014.
1. og 3. dag kl. 10.00-17.00 og 2. og 4. dag kl. 9.00-16.00.
Varighed: 24 timer.

Sted

Arosgården, Aarhus, Eksternat.

Pris

6.900,- ekskl. moms.

Til- og afmeldingsfrist

10. februar 2014.

Underviser

Christian Møller Pedersen, cand.psych., specialpsykolog i psykiatri, specialist og supervisor i psykoterapi og psykopatologi.

Godkendt til

Voksenmodulet – fælles for specialistuddannelserne på voksenområdet: 10.2., 24 timer.

Kursusnr.: 141002

OM KURSERNE

Yderligere informationer om kurserne, kursusformål, indhold m.m. kan ses på www.dp.dk. - kursusprogram 2014. Tilmeldinger til kurserne foregår via log ind på "Mit DP" indtil 3 uger før kursusstart. Herefter foregår tilmeldingen til kursussekretær Gitte Jensen, gje@dp.dk eller Vibeke Hjulmand, vih@dp.dk.

NARRATIVEPERSPEKTIVER

anne@narrativeperspektiver.dk

Østerbrogade 29 3sal
2100 København Ø
tlf 22160065

NARRATIV PARTERAPI

WORKSHOP • 20 & 21 MAJ 2014 • KØBENHAVN • PRIS: 3.700,-

Underviser: Cand. psych. Anne Saxtorph

NARRATIV TRAUMEBEHANDLING

WORKSHOP • 2 DAGE 25 & 26 SEPT 2014 • KØBENHAVN • PRIS: 4.200,-

Undervisere: Cand.psych. Anne Saxtorph & Cand. psych. Maria Appeldorn Sjø

HVAD ER NARRATIV SUPERVISION?

WORKSHOP • 1 DAG • 18 MARTS 2014 • KØBENHAVN • PRIS: 1.400,-

Underviser: Cand psych Anne Saxtorph

BEVIDNING

WORKSHOP • 21 - 22 OKT. 2014 • KØBENHAVN • PRIS: 3.700,-

Underviser: Cand.psych Anne Saxtorph

NARRATIV FAMILIETERAPI

WORKSHOP • 21 & 22 OKT. 2014 • KØBENHAVN • PRIS: 3.700,-

Underviser: Cand.psych Anne Saxtorph

Godkendt til specialist uddannelsen for psykologer.

SARAH WALTHER

WORKSHOP • 16 & 17 JUNI 2014 • KØBENHAVN • PRIS: 3.400,-

Underviser: Sarah Walther from UK

narrativeperspektiver.dk

DESIGN & DRIVE

– specialistuddannelse for
arbejds- og organisationspsykologer

Start august 2014 – Slut juni 2016

Organisationspsykologerne Willer, Bryld & Strøier starter nyt hold på specialistuddannelsen Design & Drive for arbejds- og organisationspsykologer og psykologer i eller på vej mod ledelse.

En grundig beskrivelse af uddannelsen kan ses på www.wbs-organisationspsykologer.dk

**1-2 årig uddannelse i kognitiv
adfærdsterapi for læger og psykologer
inden for voksen-området 2014-2015**

**Se www.kognitiv.dk for pris, datoer og tilmelding
Start d. 10. januar 2014**

Vesterbro torv 1b, 1. sal
8000 Aarhus
Tlf.: 87 41 60 20

Lokaleleje i Københavns og Aarhus' største klinikfællesskab

Bedste placering i København, i miljøet på stillebåden
ved Vester Voldgade.

I Aarhus er vi ved åen foran Magasin og i latinerkvarteret på Rosengade.
Du får placering på hjemmeside, der ligger i top på Google.
45-90 kr./t. eller fra 3900 kr./mdr. inkl. alle udgifter

Aarhus: Skriv til Line Dupont på line@phuset.dk, eller ring 6172 0070.
Kbh.: Skriv til Rikke Papsøe på rikkepap@phuset.dk, eller ring 6165 1210.

Se mere på www.phuset.dk under nyheder

Psykologfagligt Selskab for Klinisk Hypnose

afholder:

Traumebehandling og hypnose

Videregående kursus

med cand.psych., specialist i psykoterapi Lone Bennedsen
5.-6. april 2014

Målgruppe: Psykologer med nogen erfaring med hypnosearbejde.

Formål: Kendskab til hypnoterapeutiske teknikker til forståelse og behandling af PTSD-fænomener og dissociation. Traumers forskellige fremtrædelsesformer vil blive præsenteret, og teknikker vil blive demonstreret, øvet og udleveret i form af en praktisk trin-for-trin tjek- og inspirationsliste til direkte og effektiv brug i egen praksis.

Kursusform: Teori – baseret på kognitiv terapi kombineret med hypnoterapeutiske – bl.a. inspireret af E. Rossi, Milton H. Erickson, P.A. Levine og E.S. Gallegos samt af Joseph Campbells mytologiske betragtninger – som vil veksle med konkrete teknikker og demonstrationer.

Tid og sted:

5. april kl. 10-17 og søndag 6. april 2014 kl. 9-16.

Dansk Psykolog Forening, Stockholmsgade 27, 2100 Kbh. Ø.

Pris: 3000 kr. inkl. moms for medlemmer af selskabet og 3.500 kr. for ikke-medlemmer. Prisen er inkl. frokost, vand, frugt, kaffe/te og kage.

Tilmeldingsfrist: Mandag 3. februar 2014.

Tilmelding og fuld annonce: hjemmesiden

www.klinisk-hypnose.org.

Spørgsmål til: lone@bennedsen.com.

Kurset søges godkendt til specialistuddannelsen.

Psykologfagligt Selskab for Klinisk Hypnose

afholder:

Håndtering af vrede gennem hypnose og musik

Videregående kursus

med Dr. Albina M. Tamalonis fra New York

16.- 17. april 2014

Målgruppe: Psykologer med nogen erfaring med hypnosearbejde.

Formål: At deltagerne får kendskab til vredens natur og lærer at håndtere vrede ved hjælp af hypnose, kognitiv terapi og musik.

Kursusform: Teori - baseret på kognitiv adfærdsterapi sammenflettet med den ericksonianske metode vil blive grundigt gennemgået som den naturalistiske tilgang, ikke at gøre ej heller vide, at benytte det ubevidste, selvfølgeligheder og indirekte suggestioner. Der vil indgå adskillige demonstrationer for at vise arbejdet med interview og hypnosebehandling. Deltagerne vil få kendskab til brede kognitive temaer til at bruge i håndteringen af vrede klienter.

Tid og sted:

Lørdag 26. april kl. 10-17 og søndag 27. april 2014 kl. 9-16.

Dansk Psykolog Forening, Stockholmegade 27, Kbh. Ø.

Pris: 3.000 kr. inkl. moms 3.500 kr. for ikke-medlemmer.

Inkl. frokost, sodavand, frugt, kaffe/te og kage.

Tilmelding og fuld annonce:

hjemmesiden www.klinisk-hypnose.org.

Spørgsmål vedr. kurset: lone@bennedsen.com.

Tilmeldingsfrist: Mandag d. 14. februar 2014.

Uddannelse for ledige psykologer Selvvalgt uddannelse: "Psykologens kompetencer i hverdagens praksis"

Se www.kognitiv.dk for datoer og tilmelding

Vesterbro torv 1b, 1. sal

8000 Aarhus

Tlf.: 87 41 60 20

Mail: center@kognitiv.dk

Dejligt lokale i Hillerød

Stort lokale til leje i velfungerende klinikfællesskab

PsykologHuset Helsingørsgade

Centralt beliggende i gågade tæt på station og p-hus.

Fælles venteværelse og køkken.

Pris 5.300 kr. alt inkl.

Beate Stensler Thomsen 6141 5444, beate@psykologhus.info

Pia Ryde 2714 8845, pia@psykologhus.info

Impaq Erhvervspsykologi inviterer til specialistgodkendte kurser i det nye år

Det drejer sig om kurserne, som er forhåndsgodkendt af DP på AO-modulet:

17.4: Organisationsanalyse (29.-31. januar 2014, alle dage 9:00-17:00 + 5. marts 2014, 9:00-12:00) og

17.5: Intervention i grupper og organisationer (5.-7. marts 2014. Første dag 12:30-17:00, øvrige dage 09:00-17:00).

Kurserne arrangeres i samarbejde med specialist Arne Vestergaard, som underviser på alle dagene.

Kurserne afholdes hos Impaq i Forskerparken i Odense. Der hører fuld forplejning til kursusdagene og prisen pr. kursus er kr. 6800.

Se kursusbeskrivelserne på www.impaq.dk.

Der er kun ganske få pladser tilbage!

Al henvendelse rettes til erhvervspsykologerne:

Morten Henriksen, morten@impaq.dk, eller til

Thomas Lundby, thomas@impaq.dk.

Kreds København-Frederiksberg

Workshop i Tankefeltterapi - Simplicity (TFT-S)

v. psykolog Charlotte Skeel

København, den 14. januar 2014 kl 9-16

- grundet venteliste og efterspørgsel genopslår vi nu kurset

Tankefeltterapi-Simplicity (TFT-S) er en effektive metode til neutralisering af forstyrrende/destruktive følelser og tanker. Metoden er særlig fordelagtig i forbindelse med angst, PTSD, forbier, stress og ubehag. TFT-S kan anvendes særskilt, men er særdeles velegnet som supplement til øvrige metoder og indsigter. Du lærer på dette kursus at anvende det i dit daglige arbejde.

Underviseren: Cand.psych. og TFT-terapeut, Charlotte Skeel.

Charlotte har anvendt TFT siden år 2000 og er udannet af Roger Callahan.

Pris: kr. 750 inkl. moms.

Tilmelding er bindende efter 15. december 2013, og kursusgebyr vil blive opkrævet v. for sent afbud/udeblivelse, såfremt pladsen ikke kan afsættes til anden side. Prisen er med moms og inkl. forplejning. Der betales kontant på kursets første dag. Du vil modtage kursusbevis og kvittering.

Tilmelding via webben, hvor du også kan se den fulde annonce: www.dp.dk -> decentraleenheder -> kredse -> kreds København-Frederiksberg -> kalender -> tryk på det arrangement du ønsker for at se annoncen i fuld længde samt link til tilmelding.

Har du spørgsmål, kan du kontakte Louise Svendsen, LS@LSRT.dk.

**KOM TIL Internationalt
NARRATIVT SEMINAR
med David Epston
i Århus den 10. og 11. Marts 2014**

TILMELD DIG NU!

Earlybird inden den 15.12.2013

Se mere på
www.narrativtforum.dk

Kreds København-Frederiksberg

Kliniske Test & Undersøgelsesmetodik

v. psykologerne

Christian Møller Pedersen og Louise Meldgaard Bruun

den 3.-4. april samt 4.-6. juni 2014; alle dage kl. 9.00-16.00 i København

Formålet er, at deltagerne tilegner sig viden om tilrettelæggelse af en undersøgelse, herunder valg af administration samt scoring af relevante test.

Følgende vil indgå i kurset: Neuropsykologiske test og psykoterapeutisk relevans af disse, WAIS-IV og SCID-II med fokus på brede anvendelsesmuligheder, MCMI-III med fokus på psykoterapeutisk behandlingsplanlægning samt Ratingscales med særlig vægt på SCL 90-R.

Underviserne er cand.psych., specialist og supervisor i psykoterapi og psykopatologi samt specialpsykolog i psykiatri, *Christian Møller Pedersen* og cand.psych., specialist i psykopatologi, *Louise Meldgaard Bruun*.

Kurset er godkendt i Dansk Psykolog Forening under 12.4.4.2.1. samt 13.4.4.2.2. Klinisk psykologisk undersøgelsesmetodik, 30 timer.

Kurset bygges op, så man kan tage enten del 1 (april), del 2 (juni) eller alle 5 dage.

Prisen ved deltagelse på hele kurset kr. 5700, ved dag 1+2: kr. 2400, ved dag 3-5: kr. 3600.

Tilmelding via webben, hvor du også kan se den fulde annonce www.dp.dk -> decentraleenheder -> kredse -> kreds København-Frederiksberg -> kalender -> tryk på det arrangement du ønsker for at se annoncen i fuld længde samt link til tilmelding.

Har du spørgsmål, kan du kontakte Louise Svendsen, LS@LSRT.dk.

Organisationspsykologisk Selskab

Årskursus

Perspektiver på ledelse

2. - 4. februar 2014 i Nyborg

Thomas Soubak og Jeppe Tuxen: Improvisation og samarbejde

Dennis Rasmussen: Ledelse eller ledelse?

Lone Hersted: Relationel ledelse

Morten Novrup og Thomas Lundby: Praksisbaseret evidens

Lotte Lüscher: Paradokser i ledelse

Søren Sjøgren: Ledelse af mennesker i krig

Generalforsamling i OSiDP

Program: osidp.dk

Tilmelding: shop.osidp.dk

Spørgsmål: mail@osidp.dk

Begrænset antal pladser

2950 kr. (plus moms) for medlemmer

3650 kr. (plus moms) for ikke-medlemmer

DSB Kursuscenter Knudshoved

Fyrvej 1

5800 Nyborg

PSYKIATRI

2-årig Specialistuddannelse i Klinisk Sexologi

Undervisningen starter tirsdag 18. februar 2014.

Ansøgningsfrist er 3. januar 2014.

Formål

Formålet med uddannelsen er at uddanne specialister i klinisk sexologi.

Regi

Uddannelsen udgår fra Sexologisk Klinik Rigshospitalet, Psykiatrisk Center København.

Uddannelsesansvarlig er lektor i klinisk sexologi ved Københavns Universitet, overlæge Ellids Kristensen.

Medansvarlig er psykolog, specialist i klinisk sexologi, ph.d. Åshild Skogerbo, Stavanger Universitetssykehus, Norge.

Målgruppe

Læger og psykologer. Undtagelsesvis kan andre med en længerevarende sundhedsuddannelse komme i betragtning.

Ansøgningsskema samt yderligere information kan rekvireres hos overlæge Ellids Kristensen.

Tlf. 38 64 71 50. Mail: ellids.kristensen@regionh.dk

Personlig udviklingsgruppe for psykologer 2014 Ved cand. psych. Ane Wermer, inpraxis

8 dage i 2014, start den 13. januar.

Pris 19.800 kr. ekskl. moms.

Læs nærmere inkl. tilmelding
på www.inpraxis.dk

Selskab for Kristne Psykologer i Danmark præsenterer:

*Tro som meningsdannelse i
forbindelse med kriser*

v/cand.psych., ph.d. Heidi Frølund.

Kl. 10-16, 1. feb. 2014 i Christianskirken i Aarhus. Pris inkl. forplejning: kr. 650, (studerende kr. 350).

Se: www.kristne-psykologer.dk

Skal du være Specialist?

Kognitiv Supervisoruddannelse

Start 3. april 2014. Undervisere bl.a. Prof. Newman fra USA som er internationalt anerkendt supervisor. Pris for 30 timers teori og 20 timers supervision af supervision inkl. forplejning 36.600,- kr TILBUD NU: spar 20% ved tilmelding senest 15. jan' 14.

2-årig uddannelse i Kognitiv Terapi for Voksne

Danske og store internationale specialister bl.a. Prof. Gilbert (compassion-focused therapy) og Prof. Nezu 90 timers undervisning og 60 timers gruppesupervision. Samlet pris inkl. forplejning: 49.500,- kr. Start 20. jan 2014.

2-årig uddannelse i Kognitiv terapi for Børn og Unge

Danske og internationale specialister indenfor behandling af børn og unge, bl.a. Prof. Ronen og Prof. Stallard. 90 timers undervisning og 60 timers gruppesupervision. Samlet pris inkl. al forplejning 55.000,- kr. Start 20. feb. 2014.

5 kursusdage om KognitivTerapi (30 timer)

(Godkendt under anden teoretisk Referenceramme, 12.4.4.2.3) Danske og internationale specialister introducerer til kognitiv terapi. Samlet pris med forplejning 8700,- kr. Start 13. feb 2014

Alle uddannelser over 20.000,- kr kan afdrages i 2 rater.

Alle uddannelser er godkendt af Dansk PsykologForening under specialist- og supervisoruddannelsen.

Tilmelding på tlf. 55734849 info@cektos.dk

Læs mere på www.cektos.dk

cektos

Center for Kognitiv Terapi & Supervision

2 ÅRIG EFTERUDDANNELSE i kontekstuel adfærdsterapi i København

GENNEMGÅENDE UNDERVISERE OG SUPERVISORER:

Cand.psych. og specialist i psykoterapi

Susan Møller Rasmussen.

Cand.psych. og specialist i psykoterapi Camilla Grønlund.

Cand.psych.aut. Stig Helweg Jørgensen.

EKSTERN UNDERVISERE:

Psykiater **Niklas Tørneke** – Bl.a. forfatter til *Introduktion til RFT* og afholder workshops i RFT for klinikere

Ph.D. psykolog **Jo Anne Dahl**, Univ. Uppsala: Medforfatter til bl.a. *ACT and RFT in relationships* og kendt for elegant at forene avanceret ACT teori med oplevelsesbaserede workshops.

Ph.D. psykolog **Jonathan Kanter**, Univ. Washington Medudvikler af *Funktionel Analytisk Terapi* sammen med Mavis Tsai og Bob Kohlenberg og en anerkendt underviser i ACT/FAP.

I uddannelsen tages der udgangspunkt i evidensbaserede interventioner indenfor det kontekstuelle paradigme. Der vil være introduktion til ACT, DBT, BA, og FAP og formålet med uddannelsen er at skabe en syntese mellem kontekstuelle terapiretninger. Terapeutiske færdigheder indlæres gennem video, rollespil, egen proces mm. og generaliseres løbende i deltagerens egen terapeutiske kontekst.

Uddannelsen er godkendt til specialistuddannelsen i psykoterapi indenfor den kognitive/adfærdsteoretiske retning.

START: 10. september 2014

PRIS: 50.000,- for teori, supervision samt forplejning.

Læs mere om underviserne og uddannelsens værdigrundlag på:
www.acthouse.dk

Kursus i mentaliseringsbaseret gruppeterapi 2014

Kurset henvender sig til læger og psykologer, samt andet sundhedsfagligt eller socialfagligt personale med akademisk baggrund eller interesse for mentaliseringsbaseret gruppeterapi (MBT-G). Det er ikke nødvendigt at man er i gang med eller har taget den gruppeanalytiske grunduddannelse.

Gennem teorioplæg, praktiske øvelser, supervision og egen terapi bibringes kursusedtagere en viden både teoretisk og praktisk om mentaliseringsbaseret gruppeterapi; samt en forståelse for de dele af den gruppeanalytiske tænkning, som ses som et nødvendigt fundament for MBT gruppeterapi. Kurset kombinerer derfor teori, supervision og egen erfaring.

Kurset tager udgangspunkt i Fonagy og Batemans mentaliseringsmodel og bruger Sigmund Karterud manual for mentaliseringsbaseret gruppeterapi (MBT-G) som led i en praktisk udmøntning af denne model.

Forårssæson 2014: 17/01, 28/02, 21/03, 25/04, 9/05 og 13/06

Efterårssæson 2014: 26/9 (denne dato ikke helt afklaret) 10/10, 14/11 og 12/12

Alle dage fra 9-16.30.

Undervisere: Cand.med. Per Sørensen, Cand. psyk. Bente Jørgensen, Cand.med. Kirsten Aaskov Larsen, Cand. psyk. Peter Koefoed, Cand. med. Torben Heinskou, Cand psyk. Helle Østerby Andersen, Cand. psyk. Lisbeth Thorsen, Cand. mag. Michael Munchow m. fl.

Sted: Hejrevej 43, 2400 København NV.

Se yderligere information på www.iga-kbh.dk/nyheder

Tilmelding: Tilmelding som er bindende, sker pr. mail ved udfyldelse af Tilmeldingsblanket som kan downloades på vores hjemmeside, udfyldes og sendes til ki@iga-kbh.dk mærket "MBT-gruppeterapi".

Pris: 18.000 kr. indsættes med angivelse af dit fulde navn hos Nordea Bank med Reg. nr: 2228, kontonr: 8070 211 614 – senest den 10. januar 2014.

For yderligere spørgsmål: Kontakt IGA sekretariat på tlf. 36 44 60 64 onsdage ml. 12-20 eller på mail ki@iga-kbh.dk.

KognitivGruppen

v/ Psykolog Morten Hecksher

10 dages videregående kursus i ACT, Acceptance and Commitment Therapy for psykologer og læger med start 26. august 2014. Kurset har til hensigt at give deltagerne:

- Kendskab til den teoretiske baggrund for ACT.
- Erfaring med anvendelse af pædagogisk model.
- Større fleksibilitet i intervention gennem observation og opmærksomhed
- Erfaring med mindfulness som redskab til oplevelsesmæssig kontakt
- Større opmærksomhed på egen fusion og undgåelse i klientkontakt.
- Erfaring med ACT i forhold til vanskelige problemstillinger

Undervisningsform er oplevelsesorienteret. Der vil være små oplæg, øvelser, træning og feedback på personlig stil.

Datoer: 26. og 27. august, 16. og 17. september, 21. og 22. oktober, 11. og 12. november, 9. og 10. december 2014.

Pris: 16.900,- plus moms.

Underviser: Morten Hecksher, (MH), aut. psykolog, specialist og supervisor godkendt af Dansk Psykolog Forening. MH er uddannet psykolog 1992 og siden 2003 lavet mindfulness-baseret træning og uddannelse. ACT kurser, workshops, og retreats for læger og psykologer siden 2007. For publikationer m.m. se website.

Tilmelding: Online www.kognitivgruppen.dk og er gældende ved indbetaling.

2014

GENERALFORSAMLING

Dansk Psykolog Forening holder ordinær generalforsamling lørdag den 22. marts 2014 kl. 13.00
- søndag den 23. marts 2014, kl. 17.00

Sted: ToRVEhallerne, Kirketorvet 10-16, 7100 Vejle

Den formelle indkaldelse til generalforsamlingen finder sted i Psykolog Nyt 1/2014.

NB. Om få dage åbner en særlig temaside om generalforsamlingen på www.dp.dk. Her oplyses om:
- Opstillingsregler. - Personvalg. - Bestyrelsen opgaver. - Formandens opgaver. - Relevante frister. - Regler om urafstemning.

NÅR DU SØGER JOB

Ønsker du, at sekretariatet bistår ved forhandling af løn i nyt job, beder vi dig skrive til forhandling@dp.dk.
Henvendelse for ansættelse bør derimod foregå via tlf. 35 26 99 55 eller på dp@dp.dk.

Løn og ansættelsesvilkår er kun delvist bestemt ved overenskomst eller lov. Det er derfor vigtigt, at Dansk Psykolog Forening ved rådgivning eller forhandling kan varetage psykologernes fælles og individuelle interesser.

Stillinger i Psykolog Nyt

Når stillingsannoncer indrykkes i Psykolog Nyt, har sekretariatet ikke på forhånd kontrolleret, om de overholder gældende regler og overenskomster. Det er derfor op til den enkelte ansøger at undersøge dette, hvis der er tvivl.

Offentlig ansættelse:

Alle job i den offentlige sektor, der er slået op som psykologstillinger, følger overenskomsten med Psykologforeningen. Er der en tillidsrepræsentant på arbejdspladsen, er det denne, der forhandler løn. I øvrige tilfælde er det sekretariatet. Kontakt tillidsrepræsentanten eller Dansk Psykolog Forening på forhandling@dp.dk. Med mailen har vi brug for, at du sender kopi af ansøgning med cv samt sidste lønseddel og eventuelt jobbeskrivelse til brug for forhandlingen. Se i øvrigt www.dp.dk for yderligere oplysning og vejledning.

Privat ansættelse:

Flere private virksomheder har en tillidsrepræsentant, som forhandler løn i forbindelse med nyansættelse. Nogle har også overenskomst. Hvis der ikke er en tillidsrepræsentant, forhandler den enkelte ansatte selv. På www.dp.dk findes vores lønstatistik for privatansatte samt øvrig vejledning. Når der er et udkast til en kontrakt, tilbyder vi gennemlæsning inden underskrift. Mail da til dp@dp.dk.

Praksiskandidatstillinger:

Vi anbefaler alene, at man bliver ansat i sin praksiskandidatstilling, og da følger man reglerne for privatansættelse. Hvis man som praksiskandidat vælger at oprette egen virksomhed, vil man blive selvstændig psykolog og indlede et samarbejde mellem to psykologpraksiser. Her rådgiver vi ikke.

Du er altid velkommen til at kontakte Dansk Psykolog Forening for råd og vejledning, tlf. 35 26 99 55, dp@dp.dk. Eller brug vores hjemmeside www.dp.dk

PRAKSISKANDIDAT SØGES

Psykologcentret NordVest ved psykolog Anne-Mette Mohr søger en praksiskandidat med tiltrædelse 1. februar 2014.

Der er tale om en deltidsstilling (svarende til 10 klienter à 50 minutter + 2 timers supervision pr. uge), men det vurderes med en vis forsigtighed, at der på sigt sandsynligvis vil være mulighed for flere klienttimer.

Yderligere klienttimer aflønnes på timebasis. Der er et godt, støttende og varmt arbejdsmiljø i klinikken, men ansøger skal være opmærksom på, at det kræver energi og selvstændighed at arbejde i privat praksis.

Ansøgning samt CV mailes til amm@psykologcentret-nv.dk eller sendes til Rentemestervej 78,2 - 2400 København NV.

Information: 2618 7460.

Ansøgningsfristen er 17. december 2013.

Bliv frivillig netrådgiver på Livslinien

Det at være netrådgiver har givet mig en professionel træning i at tage den selvmordsforebyggende samtale. Særligt har den skriftlige dialog med kriseramte mennesker skærpet min forståelse for skriftlig kommunikation. Og så bliver du en del af et stærkt og engageret kollegialt fællesskab med god sparring.

Helle, psykologstuderende og netrådgiver på Livslinien

Ansøgning sendes til: net@livslinien.dk senest den 7. januar 2014. Læs mere på www.livslinien.dk eller scan koden i billedet.

LIVSLINIEN

NYE CENSORER SØGES

Vi søger censorer til Psykologi ved universiteterne, som vi kan indstille til beskikelse hos ministeriet pr. 1. april 2014 og frem til 31. marts 2018.

Uddybende tekst om ansøgning kan ses på <http://psykologi.dk/nycensor>, hvorfra der er link videre til skema til ansøgning.

Frist for ansøgning er senest 2. januar 2014.

Censorformand Karen Schultz og næstformænd Palle Almvig og Troels Gottlieb

PPR Skive kommune søger 2 psykologer

på fuldtid snarest muligt.

PPR Skive kommune søger to nye kolleger, som har lyst til at arbejde i en kommune, hvor der er fokus på at udvikle inkluderende fællesskaber for både børn og voksne.

Vi har brug for to psykologer, som både har styrke og mod på at tage fat på en række nye spændende og udfordrende opgaver.

Vi arbejder ud fra en ressource- og relationsorienteret tænkning, hvor vi har hovedvægt på den konsultative arbejds metode.

PPR er sammensat af forskellige faggrupper, og vi vægter det tværfaglige samarbejde højt.

Er du fristet af ovenstående kan du læse mere på www.skive.dk /ledige stillinger

Ansøgningsfrist:

16-12-2013 med morgenposten.

SKIVEKOMMUNE

Psykolog

Synscenter Refsnæs, Kalundborg

Vi søger en psykolog med lyst til udvikling og udfordringer.

Kontakt områdeleder Søren Schytt, 29 26 83 47. Læs mere på www.synref.dk. **Ansøgningsfrist 10.12.13.**

Se hele stillingsopslaget på www.regionsjaelland.dk, Job og karriere - quicknr. 13484

WWW.REGIONSJAELLAND.DK

REGION SJÆLLAND
SYNSCENTER REFSNÆS

- vi er til for dig

Psykolog

Center for Voldtægts ofre, Holbæk

Region Sjælland skal fra 01.01.14 etablere Center for Voldtægts ofre på Holbæk og Nykøbing F. sygehuse. Vi søger derfor en klinisk psykolog 01.02.14, 18 timer pr. uge til Holbæk Sygehus.

Se hele stillingsopslag på www.regionsjaelland.dk, Job og karriere - quicknr. 13437

WWW.REGIONSJAELLAND.DK

REGION SJÆLLAND
HOLBÆK SYGEHUS

- vi er til for dig

Professorater

Ved Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø, Danmark

Der opslås to professorater inden for psykosocialt arbejdsmiljø og helbred.

Ansøgningsfrist: 31. januar 2014.

Besøg venligst vores hjemmeside på www.arbejdsmiljoforskning.dk/da for at læse stillingsopslagene i fuld længde.

...læs mere på
arbejdsmiljoforskning.dk

Lidt om jul og nytår –

Julen vender op og ned på mange ting - også Dansk Psykolog Forenings åbningstider. For dagene omkring jul og nytår gælder følgende for sekretariatet:

23. december 2013:	Telefontid: 10-15.
24. december 2013:	Lukket.
27. december 2012:	Telefontid: 10-13.
30. december:	Telefontid: 10-13. *
31. december:	Lukket.

** Nytårsberedskab:*

30. december 2013 kan der i helt akutte tilfælde ringes efter ordinær telefontid og frem til kl. 15 til den af foreningens konsulenter, der har vagt. Benyt tlf. 35 26 99 55, hvor vaktens telefonnummer vil være oplyst.

Sekretariatets medarbejdere og Psykolog Nyt ønsker alle en glædelig jul og et godt nytår.

Red.

INDHOLD

– Psykolog Nyt 2013

FAGLIGE ARTIKLER MV.

Afsar, Dan Grønbæk: **Tilbage til arbejde.** (TTA-projektet har både gavnet de berørte borgere og sparet kommunerne penge) 16/13

Ambrosi, Sara Lüthje: **PTSD-symptomer hos forældre efter at have mistet et spædbarn.** (Artikelresumé: Dansk Psykologisk Forskning) 19/13

Arendt, Mikkil; Jónsson. Hjalti; Hougaard, Esben: **DSM-5.** (Gennemgang af den ny diagnosemanual med nedslag på forandringerne fra DSM-IV) 15/13

Bankov, Marie: **Profession med uvis retning.** (Individet eller samfundet – psykologien må lægge sit tungeste lod i en af skålene. Men hvilken?) 5/13

Berthelsen, Jens: **Et tabu om 'noget andet'.** (Debatten om prostitution, som har udspillet sig i foråret 2013, handler også om seksualangst) 12/13

Berthelsen, Jens: **Fortidslevn eller fremtidssikring.** (Om folkeskolen som institution, dens rammer og opgaver) 8/13

Betzovich-Wilken, Per: **Jagten efter mening.** (Når man for-gæves prøver at komme på sporet af den forsvundne mening, kan det være sin sag at fæste lid til tidens gang) 3/13

Bischoff-Mikkelsen, Lene: **Flot – Søren, Susse, Rosa og Vita.** (Klumme: Ros til den 82-årige længdespringer, men også ros til den gebrækkelige gammelmor, der kæmper sig om Skovsøen) 18/13

Bischoff-Mikkelsen, Lene: **Pyt, lille Lotte!** (Klumme: Om hestekødsskandalen – med en forundring over, at der skydes gråspurve med kanoner) 6/13

Bischoff-Mikkelsen, Lene: **Tømmer-mænd til tandfeen.** (Klummen: Hvorfor er det gratis at få lavet øjenlåg, mens det koster en formue at få behandlet sin paradentose?) 12/13

Bjørkelo, Brita; Høgh, Annie: **At blæse i**

fløjte. (Whistleblowing fylder mere og mere i offentlig bevidsthed. Hvad er prisen, når man blæser i fløjten?) 16/13

Blom, Sune; Andresen, Tine: **Bedre vilkår for studerende.** (Aftale indgået med Studenteransattes Fagforbund om løn- og arbejdsvilkår for studerende) 13/13

Boman, Bo Snedker: **Meget at danse for.** (Klumme: Om seksuel puritanisme og måder at bekæmpe den på) 14/13

Boman, Bo Snedker: **Skal vide – kan vide.** (Klumme: Hvad har man som fagperson ret til ikke at vide noget om?) 8/13

Boman, Bo Snedker: **Tossen fra Texas.** (Klumme: Visse holdninger er afskyvækkende, men vi må alligevel tillade, at de kan siges højt) 2/13

Boman, Bo Snedker: **Uden for terapeutisk rækkevidde.** (Klumme: "Hvorfor bruger vi penge på psykologer. De kan alligevel ikke kurere cancer") 20/13

Brinkmann, Svend: **Køn, køn, køn.** (Klumme: Dreng eller pige? Sådan må vi gerne spørge. Men herefter kan det være farligt at skele til det biologiske køn) 15/13

Brinkmann, Svend: **Realitetssult.** (Klumme: Det moderne menneske lider af realitetssult – en hungren efter virkeligheden) 9/13

Brinkmann, Svend: **Til lykke med Kierkegaard.** (Klumme: I 2013 det 200-året for Søren Kierkegaards fødsel. Det er der grund til at markere, også for psykologer) 3/13

Bruun, Grethe: **Fodaftryk i ni farver.** (Om usædvanlig brug af farvede vinylfodder i forbindelse med super-vision) 3/13

Carl, Jørgen: **En ikke helt normal psykolog.** (Samta-

le med Rasmus Agesen om at vælge konsulentvejen – og være bevidst om sin psykologidentitet) 11/13

*Carl, Jørgen: **Fanget i nettet.*** (Forsikringsselskaber og netværk skaber øget omsætning for liberalt udøvende psykologer. Men honorarerne trykkes, og fagligheden er under pres) 16/13

*Carl, Jørgen: **Folkets røst.*** (På fem medlemsmøder foldede medlemsdebatten sig ud i tilknytning til DP-reformen. Hvor skal vi hen?) 11/13

*Carl, Jørgen: **Noget med mennesker.*** (Jobfangst: Interview med Katja Brandt Jensen, som minder om, at IBM ikke kun er en computervirksomhed) 13/13

*Carl, Jørgen: **Ny i stolen.*** (Miniinterview med Psykologforeningens udviklingschef, Kira West, der skal bidrage til at fremme foreningens politiske mål) 12/13

*Carl, Jørgen: **Respekt for etikken.*** (Samtale med Etiknævnets formand om etikken betydning for psykologers arbejde om anseelse) 2/13

*Carl, Jørgen: **Soveposen ud af ørerne.*** (Psykologerne banker på erhvervslivets dør. Reportage fra Psykologkampagnens opstartskonference) 4/13

*Carl, Jørgen: **Det svage køn.*** (Det står generelt skralt til med mænds fysiske og psykiske sundhed) 9/13

*Carl, Jørgen: **Veje over grænserne.***

(Reportage fra årsmødet med nedslag i oplæg og workshops) 20/13

*Carl, Jørgen: **Årsmøde 2013.*** (Introduktion til reportagen fra årsmødet) 20/13

*Christensen, Elisabeth: **En firkant i en kugle.*** (Aspergers Syndrom optræder også hos piger og kvinder – typisk med præget af at føle sig anderledes) 16/13

*Christiansen, Irene: **Breivik – psykiatrien i modvind.*** (Hvilken lære kan psykiatrien drage af tilfældet Breivik? Nedslag fra en dansk konference) 14/13

*Christiansen, Irene: **Evidensen stillet til skue.*** (På seminar med den amerikanske psykolog Scott D. Miller. Hvad virker i psykoterapi?) 7/13

*Dahl, Anne-Marie: **Den amerikanske stige.*** (Klummen: Lykken er hverken gods eller guld, hedder der. Ikke alle er enige) 7/13

*Dahl, Anne-Marie: **Fri mig for føleri!*** (Klummen: Vi lever i en tid, hvor det ser ud til, at følelser generelt får forrang i forhold til rationalitet og ”sund fornuft”) 1/13

*Dahl, Anne-Marie: **Selv-oppusteligt, tak.*** (Klummen: Robotstøvsugere og anden sundhedsteknologi erstatter ”de varme hænder”. Det er ikke kun skidt) 19/13

*Dahl, Anne-Marie: **Vil du ikke nok ’like’ mig.*** (Klummen: De sociale medier er limen i det individualistiske samfund, men også et spejl på en selvscenesættende kultur) 13/13

*Darkó, Ditte: **At tænke i trafik.*** (Trafik er ikke kun bevægelse, men også menneskelig adfærd fra liv til død) 15/13

*Darkó, Ditte: **Gammel i gårde.*** (Kun få psykologer specialiserer sig i gerontopsykologi. Hvorfor?) 20/13

*Darkó, Ditte: **Kom ind i spillet.*** (Kreativitet: En psykolog har succes med at sætte menneskelige relationer ’på spil’, bogstaveligt talt) 14/13

*Darkó, Ditte: **Mindfulness til alle.*** (En psykolog og iværksætter skaber innovation med sin ny app, iMindfulness) 16/13

*Darkó, Ditte: **Psykologens nye roller.*** (Om en workshop, der reflekterede over psykologen som fremtidens innovationsleder) 10/13

*Darkó, Ditte: **På arbejde med værdighed.*** (At være på job og at hjælpe andre i job. De to ting smelter sammen for psykolog Kathrine Egelund) 18/13

*Darkó, Ditte: **Resiliens: vaccinen mod stress?*** (Psykologer kan anvende forskningsbaseret viden om resiliens til stressforebyggelse i erhvervslivet) 6/13

*Darkó, Ditte: **Rører i den globale gryde.*** (Interview med Niels Peter Rygård om det globale arbejde med at omsætte psykologi til omsorgsviden) 17/13

*Darkó, Ditte: **Det usynlige jobmarked.*** (Hvordan springer dimittender jobkøen over? Input til, hvor indfaldsvejene er til de job, der ikke annonceres) 13/13

*Duhn, Mia Raahauge. Karberg, Sidsel: **Forebyggelse og behandling af seksuelle overgreb.*** (En konference på SDU har sat spot på dansk forskning i forbindelse med seksuelle overgreb) 8/13

*Elsass, Peter: **Venskab med Arhuaco-indianerne.*** (En dansk psykologiprofessor har fulgt en indianerstamme, der blot ønsker fred og fordragelighed) 19/13

*Eriksen, Sara Bek: **Angst og depression i relation til voldtægtsofre.*** (Artikelresumé: Dansk Psykologisk Forskning) 19/13

*Eriksen, Sara Bek: **Negative følger af overgreb hos pårørende til ofre for seksuelle overgreb.*** (Artikelresumé: Dansk Psykologisk Forskning) 19/13

*Eriksen, Sara Bek: **Psykologiske reaktioner hos unge vidner til drab.*** (Artikelresumé: Dansk Psykologisk Forskning) 19/13

*Fenger, Morten: **Afhængig af smartphonen.*** (Hvad er mekanismerne, og hvilke højrehandsregler gælder der, hvis man vil slippe ud?) 20/13

*Fentz, Hanne Nørr: **Er oplevelsen af en overbeskyttende eller kontrollerende opdragelsesstil en vigtig sårbarhedsfaktor for udviklingen af angst?*** (Artikelresumé: Dansk Psykologisk Forskning) 7/13

*Finnemann, Lene: **Vi er jo aldrig i himlen.*** (Dansk Psykolog Forenings reformproces får gode råd med på vejen af eksterne eksperter) 9/13

*Gaborit, Liv; Jefferson, Andrew M.: **Liv bag tremmer.*** (Gennem DIGNI-

TY arbejder danske psykologer om praksisforskning i overbefolkede filippinske fængsler) 12/13

Galsgaard, Julie-Astrid: Når forbrydelsen rammer. (Artikel om konfliktråd, som skaber rammerne for et møde mellem offer og gerningsperson) 7/13

Glenthøj, Louise Birkedal: Kan psykose forebygges? (Intervention i skizofreniens præ-psykotiske sygdomsfase: en balance mellem forebyggelse og etiske hensyn) 7/13

Grant, Johanne: Den lange rejse værd. (Om at skyde omvejen over Australien for at få et psykologjob i Danmark) 1/13

Hansen, M.; Wallentin, M. & Vuust, P.: Verbal arbejdshu-kommelse hos musikere. (Artikelresumé: Dansk Psykologisk Forskning) 7/13

Hansen, Maj; Elklit, Ask: Forudsigelsen af akut stressforstyrrelse efter bankrøveri (Artikelresumé: Dansk Psykologisk Forskning) 14/13

Hansen, Maj; Elklit, Ask: Kan akut stressforstyrrelse forud-sige PTSD efter bankrøveri? (Artikelresumé: Dansk Psykolo-gisk Forskning) 14/13

Hanssen, Nina: Flow i det moderne arbejdsliv. (Er det mu-ligt at bruge flow for at navigere bedre i en stresset og hektisk hverdag?) 2/13

Hanssen, Nina: Sådan bliver du clicker. (Clickere elsker at mingle og skabe kontakt. Evnen er nyttig, når der skal skabes professionelle netværk) 6/13

Hanssen, Nina: To år efter Utøya. (Flere overlevende og pårørende efter tragedien i Norge 2011 oplever flow og vækst, hvad det ikke er let at tale højt om) 13/13

Haslebo, Magnus Harald: På skuldrene af giganter. (Om Foreningen Peter Lang 2013, som netop er blevet stiftet) 7/13

Hendil, Lisbeth Bramsen: Oppe i psykodrama. (Den første psykolog har været til eksamen i psykodramaledelse på dansk grund) 20/13

Henriksen, Morten Novrup. Lundby, Thomas: Evidens i orga-nisationspsykologers arbejde. (Hvad er tro, og hvad er viden? Og har de nonspecifikke faktorer en rolle at spille?) 10/13

Hertz, Søren: Det pæne og forsigtige. (Hvad sker der, når man giver afkald på forsigtigheden? Klumme inspireret af fil-men "De urørlige") 4/13

Hertz, Søren: RessourceDanmark. (Klumme: Politiske initi-ativer i retning af, at alle skal med, modsiges af realiteterne: at mange falder igennem) 16/13

Hertz, Søren: De unge på varmestuerne. (Klumme: Nærin-gen til et anderledes, kreativt og mangfoldigt samfund skal fin-des overraskende steder) 10/13

Holgerson, Kirstine: Når sind mødes, kan bånd knyttes. (Refleksiv forældreomsorg handler om den komplekse proces at se barnet indefra og at se sig selv med barnets øjne – altså ude-fra) 4/13

Hopff, Henrik; Bagge, Niels: Psykolog i krydsilden. (Forsik-

ringsselskaber og netværk presser de liberale psykologer. Kunne det være anderledes?) 17/13

Hviid, Sofie: Familien er terapeutens bedste ven. (William McFarlane har i årtier dokumenteret familiens rolle i den vellyk-kede behandling af psykisk sygdom) 3/13

Hygum, Lone. Einspor, Louise. Damga-ard, Malene Hein: Nye muligheder i PPR.

(Lovgrundlaget for PPR er ændret, men der er mange mulighe-der for de PPR'er, der er villige til omstilling) 2/13

Jacobsen, Bo: Evidens: Diagnose eller udvikling. (Evidens-debatten afslører, at der er flere måder at tænke psykologfaget på. Meget skiller, men hvad forener modsætningerne?) 2/13

Jacobsen, Claus Haugaard. Nielsen, Jan. Mathiesen, Birgit Bork: Hvem er de danske psykoterapeuter. (Første del af arti-kelserie med data fra en undersøgelse, som kortlægger det klini-ske område) 18/13

Jacobsen, Claus Haugaard. Nielsen, Jan. Orlinsky, David E. Mathiesen, Birgit Bork: Den teoretiske orientering. (Anden del af artikelserie med data fra en undersøgelse, som kortlægger det kliniske område) 18/13

Jensen, Katja Brandt: Rapport fra en kreativ jobsøger. ('Karrieredagene' er en jobmesse, hvor virksomheder og poten-tielle akademiske medarbejdere kan finde hinanden) 7/13

Jeppesen, Tina. Skøt, Lotte: Når sirenerne lyder. (Ved ulyk-ker risikerer døve alvorligere traumer end andre, fordi kommu-nikationen skaber usikkerhed) 18/13

Jørgensen, Annemette Schultz: Et skridt over dørtærsklen. (Interview med cand.psych. Jesper Allentoft, der er koncerndi-rektør i stor industrivirksomhed) 3/13

Jørgensen, Carsten René: Psykoterapeutiske positioner. (For og imod den ene eller anden metode er en skæv indfaldsvinkel til evidens. To positioner eller forståelser står over for hinanden) 5/13

Kjærgaard, Amanda Kusk. Andreasen, Mikkel Hesselbæk: Klar til valg. (Om valget 19. november 2013 til kommuner og regioner, og om de dagsordener, der har særlig interesse for psykologer) 18/13

Kjærgaard, Amanda Kusk. Andreasen, Mikkel Hesselbæk: Ph.d.-grad ingen jobgaranti. (Det traditionelle jobmarked for psykologer med en ph.d.-grad er ved at være mættet) 19/13

Korsaa, Finn: Humanisme er feminisme. (Synspunkt: Hvis humanismen vil være det, den påstår at være, må den indarbejde de maskuline værdier på linje med de feminine) 17/13

Korsaa, Finn: Kierkegaard og det senmoderne. (Den 5. maj 2013 fyldte Søren Kierkegaard 200 år. Kan man bruge ham i den funklende moderne verden?) 8/13

Krebs, Katrine: Fra forbandelse til fred. (Ny bog sætter spot på voksne børn med komplicerede forhold til deres forældre) 1/13

Krogh, M.T.; Væver, M.S.; Harder, S.; Køppe, S.: **Kulturel bias ved brug af udviklingstesten Bayley-III i Danmark?** (Artikelresumé: Dansk Psykologisk Forskning) 14/13

Larsen, Pero. Lindstrøm, Signe Marie: **Det musikken kan.** (Unge traumatiserede flygtninge får næring til drømmen gennem et musikterapeutisk tilbud) 14/13

Lichtenstein, Mia Beck; Christiansen, Erik; Bilenberg, Niels; Støving, René Klinkby: **Validering af The Exercise Addiction Inventory i en dansk idrætskontekst.** (Artikelresumé: Dansk Psykologisk Forskning) 14/13

Lunkeit, Anne Sofie Bjerre. Brynskov, Cecilia: **De særligt udsatte.** (For børn og unge med autismespektrumforstyrrelser er ensomheden et ekstra belastende vilkår) 11/13

Lunøe, Nikolaj: **Ønsker til organisationspsykologien.** (Pop og modeluner præger det organisationspsykologiske område. Hvad stiller vi op?) 10/13

Lykke, Nana: **Entreprenørens byggesten.** (Reportage fra et seminar om det stof, den entreprenante psykolog skal være gjort af) 11/13

Lykke, Nana: **I medlemmernes tjeneste.** (Interview med chefkonsulent Carsten Lê Madsen om fagforeningernes udfordringer) 4/13

Lykke, Nana: **Jobsøgning i Norge.** (I Norge gælder der særlige regler for godkendelse af kandidat- og specialluddannelse samt for godkendelse af autorisation) 4/13

Lykke, Nana: **Åbner de knyttede hænder.** (Indtryk fra tilidsrepræsentanternes årsmøde 2013 – med indlagte lege som øjenåbnere) 19/13

Madsen, Alex: **Til tonerne af New Public Management.** (Offentlige arbejdspladser har taget nye manualiserede værktøjer til sig i blind tro på, at de virker. Men magien udebliver) 13/13

Manuel, Inge Merete: **Indsats i kræftframte familier.** (Det er svært, men nødvendigt at tale med sine børn om den livstruende sygdom, der ender med den ens forælders død) 17/13

Marijnissen, Marijke: **Behandling af angst og depression.** (Ny psykodynamisk metode, Dynamisk Interpersonel Terapi, på vej til officiel evidensgodkendelse) 4/13

Mielcke, Jytte: **Fremtidens inkluderende skole.** (Overgangen til den inkluderende helhedsskole ser bort fra etableret filosofisk, pædagogisk og psykologisk viden) 6/13

Mik-Meyer, Nanna: **Diagnosers evidens.** (Klummen: Spiller medicinalindustrien en rolle for, hvor mange der diagnosticeres med ADHD?) 11/13

Mik-Meyer, Nanna: **Reform i utide.** (Klummen: SU- og kontanthjælpsreformerne strammer på et tidspunkt, hvor unge mennesker oplever uforskyldt ledighed) 5/13

Mik-Meyer, Nanna: **Sundhedens glidebane.** (En dansk kok på New Zealand kan ikke få sit arbejdsvisum fornyet, fordi han vejer for meget) 17/13

Nickelsen, Niels Christian Mossfeldt: **Organisationspsykologiens strømninger.** (Trods store indbyrdes forskelle i fokus og strømninger er der noget, som knytter organisationspsykologien sammen) 12/13

Nielsen, Iben Kyhl. Petersen, Stine Kjølner. Warthoe, Søren: **Psykologi som kulturmøde.** (I gruppe danske psykologistuderende har deltaget i Nordic Psychology Students' meeting i Estland) 1/13

Nielsen, Jan. Jacobsen, Claus Haugaard. Mathiesen, Birgit Bork: **Psykologer som supervisor.** (Tredje del af artikelserie med data fra en undersøgelse, som kortlægger det kliniske område) 20/13

O'Toole, Mia Skytte; Mennin, D.S. & Hougaard, Esben: **Social angst og emotionsforståelse: En meta-analyse.** (Artikelresumé: Dansk Psykologisk Forskning) 7/13

Pedersen, Heidi Frølund; Pargament, Kenneth; Pedersen, Christina G. & Zachariae, Bobby: **Religiøs coping og livskvalitet blandt alvorligt syge lungepatienter i Danmark.** (Artikelresumé: Dansk Psykologisk Forskning) 7/13

Pedersen, Jakob Hassing: **Bag om et psykologisk felt.** (Organisationspsykologi: Professionsbaseret viden handler også om selve det spørgsmål, hvorfor noget er vigtigt at vide) 14/13

Pedersen, Louise Margrethe; Degn, Malene: **Det syge & det anderledes.** (Ifølge PET er politisk radikalisering og ekstremisme tæt forbundet med psykisk sygdom) 15/13

Pugholm, Monica Lorenzo: **En kampagne bredt ud.** (Status over Psykologkampagnen i første halvår 2013) 12/13

Pugholm, Monica Lorenzo: **Tag godt imod Psykologkampagnen.** (Dansk Psykolog Forenings store beskæftigelseskampagne skydes i gang i januar 2013) 1/13

Rasmussen, Rie: **I kampagnens skær.** (Åbningstalen holdt i tilknytning til årsmødet 2013) 20/13

Rienecker, Lotte: **Den gode undervisning.** (Universitetsundervisning: Det er ikke underviserens fremlæggelse, der skal være i fokus, men hvad de studerende tilegner sig) 18/13

Rønsholt, Kim: **Holder skindet på næsen.** (De ny offentlige overenskomster, OK13, ender på et niveau, der generelt betegnes som 'akkurat' tilfredsstillende) 5/13

Rønsholt, Kim: **Mentor for ledere.** (Tre akademikerforbund står bag et mentorprogram for ledere) 12/13

Sandell, Rolf: **Slaget om evidens.** (Hvilken terapiform der er den bedste, er et underliggende spørgsmål til evidensdebatten. Men giver spørgsmålet mening?) 1/13

Stelvig, Anna: Tilbage på stoffer. (Hvorfor formår misbrugere, som har behandlersystemet i ryggen, ikke at bryde ud af deres stofmisbrugende tilværelse?) 11/13

Sterll, Bille: Altid plads til en psykolog. (Portræt af cand. psych. Kenth Kærhøg, global kommunikationschef i ISS) 9/13

Sterll, Bille: Mellem mennesker og maskiner. (Psykolog undersøger, hvordan mennesker tænker og føler – i et arbejdsmarked, som andre grupper ellers sidder tungt på) 6/13

Sterll, Bille: Den psykiatriske epidemi. (De psykiske lidelser vokser i takt med et øget medicinforbrug. Er der en sammenhæng?) 20/13

Sterll, Bille: Psykologen i den blå arbejdsdragt. (Portræt af Morten Jack, der arbejder som lean leader specialist i Novo) 8/13

Sterll, Bille: Sager om psykiske arbejdsskader eksploderer. (Psykiske lidelser anmeldes som arbejdsskader hvert år. Kun en brøkdel af dem bliver anerkendt) 19/13

Sterll, Bille: Tøver med at ansætte specialpsykologer. (Træghed fra Regionernes side og manglende mobilitet hos psykologerne) 15/13

Sterll, Bille: Visionen bør tænkes om. (Regeringens psykiatri har barslet med sin rapport. Retningen er rigtig, men der skal en helt ny vision til, mener psykologernes formand) 17/13

Thannel, Bjarne: Frederickson og terapien. (Interview med amerikanske Jon Frederickson om intensiv dynamisk korttidsterapi) 9/13

Thorslund, Cecilie A.: Børn & kæledyr. (Er det nødvendigvis sådan, at tætte tilknytningsfigurer udelukkende består af mennesker?) 10/13

Uldall, Nadja Thorbek; Nordström, Edwin L.: På kongres i Tyrkiet. (Ti stud.psych'ere har haft stort udbytte af at være til EFPSA-kongres i Izmir) 13/13

Øksnebjerg, Laila: Selskab fylder 25 år. (Selskabet Danske Neuropsykologer fylder 25 år) 19/13

Østrøm, Kim: Brug al din erfaring. (Idrætskonsulent i svømning – det er lige et job for en psykolog. Den tanke skaffede en nyuddannet psykolog direkte i job) 5/13

Østrøm, Kim: Kampagnen godt fra land. (Om de første aktiviteter i Psykologkampagnen) 5/13

Østrøm, Kim: Køen vokser stadig. (Der bliver stadig længere ventetider for folk, der søger behandling for depression og angst) 12/13

Østrøm, Kim: Tilfører psykiatrien ny tænkning. (Specialpsykologer kan supplere den traditionelle tænkning i psykiatrien) 16/13

LEDERARTIKLER

Eva Secher Mathiasen:

Godt nytår! (Status over opgaver på dagsordenen i 2012 og med perspektiver for det ny år) 1/13

Så skal der kæmpes. (Orientering om de meget vanskelige forhandlingsvilkår op mod OK 13) 2/13

Vil spare på udsatte børn. (Kommunerne skærer budgettet med tre procent, men mangler viden om virkningerne) 3/13

Brug din forening. (Whistleblowing: Begår 'systemet' overgreb på patienten, har man som medarbejder pligt til at gå videre med sin viden) 4/13

Et skridt på vejen. (Den økonomiske ramme i praksisoverenskomsten er for stram, og situationen er uholdbar. Der skal en udvidelse til) 5/13

En ud af fem. (OECD: Hver femte på det danske arbejdsmarked har psykiske problemer. Det er der potentiale til at ændre på) 6/13

Dansk Psykolog forening i fremtiden. (Der er optræk til en foreningsreform: Hvor skal foreningen være i fremtiden?) 7/13

Danmark på piller. (Både læger og psykologer er bekymrede over eksplosionen i ordinerings af antidepressiv medicin. Rammerne for deres samarbejde om patienten trænger til forbedring) 8/13

Ingen genvej til kvalitet. (Man kan ikke skabe en psykolog på tre et halvt år. Planerne om at genoplive cand.pæd.psych. er skrinlagt) 9/13

Ambassadør for ligheden. ('Lighed i sundhed' hedder et nyt initiativ fra sundhedsministeren. Det er en stor opgave) 10/13

Postkort fra Bornholm. (Folkemødet på Bornholm er årets bedste mulighed for at møde politikere på en uformel måde) 11/13

Det rigtige første gang. (Gør kommunerne det rigtige første gang, bliver det ikke dyrere, men billigere at løfte kvaliteten i tilbuddene til sårbare børn) 12/13

Rie Rasmussen:

Sløseri med titlen. (En cand.mag. i sprogpsykologi må ikke kalde sig sprogpsykolog. Selv universitetet sjusker med begreberne) 13/13

Psykologers nye veje. (Det kommende årsmøde stikker en ny retning ud, ikke mindst under præg af Psykologkampagnen) 14/13

Vi lægger fliserne. (Om processen med en foreningsreform, der nu går ind i en ny fase) 15/13

Informeret samtykke. (Forsikringsselskaber og netværk glemmer at indhente samtykke, når klienter for psykologbistand som led i en sundhedsforsikring. Det er lovstridigt) 16/13

Etik eller politik? (Psykologer har hverken fagligt eller etisk ansvaret for, at der mangler penge til depression i ydernummerordningen) 17/13

Sagligt om børn. (Ved adoptioner bør psykologer fast med ind i processen. Synspunktet har vakt genklang hos Socialministeren) 18/13

Hvor trykker skoen? (Psykologer er mere stressede end mange andre faggrupper. Der er flere forklaringer på hvorfor) 19/13

Om at have et mandat. (Det er ikke kun et vælgersvigt at overskride sit mandat, men også at "underskride" det) 20/13

ANMELDELSER

Bechsgaard, Camilla Carlsen & Krebs, Katrine: FamilieFred med dine forældre. Dansk Psykologisk Forlag, 2012. (Anm.: Lene Hougaard Jensen) 3/13

Belling, Lone: Teori U som ramme for innovativ organisationsudvikling. Dansk Psykologisk Forlag, 2012. (Anm.: Ragnhild Christensen) 5/13

Bertelsen, Preben: Tilværelsespsykologi – Et godt nok greb om tilværelsen. Frydenlund, 2013. (Anm.: Sofie Pedersen & David Brian Borup) 19/13

Bo, Inger Glavind: Det sker ikke for mig – kvinders fortællinger om kærestevold. Dansk Psykologisk Forlag, 2013. (Anm.: Nina Andrea Wehmeyer) 14/13

Boel, K.; Clasen, S.; Kornerup Jørgensen, B.; Westenholz, P.: Inklusion i skolen. Praksisnær guide til fællesskaber. Dansk Psykologisk Forlag, 2013 (Anm.: Anne Sofie Møller Sparre) 17/13

Brun, Pernille Hippe; Corneliussen, Clarissa: Mindfulness i organisationer. Dansk Psykologisk Forlag, 2013. (Anm.: Nina Jensen) 17/13

Christensen, Maria; Madsen, Svend Løbner: Flerkulturelle rødder. Styrker og udfordringer ved en flerkulturel opvækst. Dansk Psykologisk Forlag, 2013. (Anm.: Jytte Gandløse) 16/13

Clausen, Peter: Det gode livs psykologi. Frydenlund, 2013. (Anm.: Ruth Thygesen) 16/13

Deurzen, Emmy van; Adams, Martin: Eksistentiel terapi. En introduktion. Hans Reitzels Forlag, 2013. (Anm.: Anders Dræby Sørensen) 19/13

Fatland, Erika: Året uden sommer. Lindhardt og Ringhof, 2013. (Anm.: Jørgen Carl) 15/13

Fleischer, Anne Vibeke; Mølbak, Rikke: Psykologi for Børn. Fire bøger om overvægt og vold i familien). Dansk

Psykologisk Forlag, 2013. (Anm.: Iben Christiansen og Margrethe Jungersen) 8/13

Gammelgaard, Judy; Mathiesen, Birgit Bork & Zeuthen Kathrine (red.): Det taler. Psykoanalytiske dialoger. Akademisk Forlag, 2012. (Anm.: Talli Ungar Felding) 4/13

Grønkjær, Preben: Kend din ledelsesstil. Typologi og det personlige lederskab. Dansk Psykologisk Forlag, 2013. (Anm.: Louise Winther) 9/13

Gøtzsche Peter C.: Dødelig medicin og organiseret kriminalitet. Hvordan medicinalindustrien har korruperet sundhedsvæsenet. People's Press, 2013. (Anm.: Henrik Eriksen) 18/13

Harris, Russ: Når virkeligheden slår hårdt – Kom videre med ACT. Dansk Psykologisk Forlag, 2012. (Anm.: Rikke Kjergaard) 6/13

Hart, Susan. Hvilshøj, Henrik: Ledelse mellem Hjerne og Hjerter – om mentalisering og neuroaffektivt lederskab. Hans Reitzels Forlag, 2013. (Anm.: Kim Nygaard) 9/13

Haslebo, Maja Loua; Haslebo, Magnus Harald: Anerkendende følgeskab – Når organisationer lykkes. Dansk Psykologisk Forlag, 2012. (Anm.: Line Pfeiffer Jørgensen Holter) 11/13

Hersted, Lone; Gergen, Kenneth: Relationel ledelse. Dialogisk baseret samarbejde. Mindspace, 2013. (Anm.: Christina Giordani Langeland) 15/13

Jeppesen, Lone Algot; Sørensen, Leif Vedel: At leve sin terapi. Ni psykoterapiportrætter om forholdet mellem terapeut, klient og praksis. Forlaget Mindspace, 2013. (Anm.: Lars Hem) 13/13

Kjærgård, Helle; Støvring, Bente & Tromborg, Aase: Barnets lærende hjerne – Børneneuropsykologi, kognition og neuropædagogik. Frydenlund, 2012. (Anm.: Mai Andrés) 4/13

Loua, Inge: Når Aicha løber hjemmefra. Hans Reitzels Forlag, 2013. (Anm.: Ida Koch) 19/13

Lüscher, Lotte S.: Ledelse gennem paradokset. Om ledelsesmæssig handlekraft i organisatorisk kompleksitet. Dansk Psykologisk Forlag, 2012. (Anm.: Birgit Lembcke Jung) 13/13

Løbner, Svend (red.): Livet før døden – 20 år med hospice i Danmark. Unitas Forlag, 2012. (Anm.: Niels Peter Agger) 3/13

Montgomery, Edith; Linnet, Sidsel: Børn og unge med flytningebaggrund. Hans Reitzels Forlag, 2012. (Anm.: Tatiana Jessen) 14/13

Pedersen, Dicte Susse: Kærligheden og den destruktive dans. Forlaget Indblik, 2013. (Anm.: Anette Buur Bangsgaard) 20/13

Penkowa, Milena: Hund på recept. Dansk Psykologisk Forlag, 2012. (Anm.: Anna Bohn Smitshuysen) 7/13

Prætorius, Nadja: Den etiske udfordring i en global tid. Dansk Psykologisk Forlag, 2013. (Anm.: Mette Gravesen) 8/13

Raymond, Camilla & Spliid, Lone: **Arbejdsrelationer & relationsarbejde. 6 værktøjer til dig der leder mennesker i processer.** Dansk Psykologisk Forlag, 2012. (Anm.: Birgitte Svinth) 13/13

Redaktionen: **Nye bøger.** (Oversigt over de nyeste bogudgivelser inden for psykologien) 1-20/13

Rønsholdt, Annette Groot; Godrim, Finn; Beck, Else Marie: **Relationspsykologi i praksis.** Dafolo, 2013. (Anm.: Niels Peter Agger) 14/13

Schilling, Mette: **Psykologi i sundhedsfag – En grundbog.** Munksgaard, 2012. (Anm.: Ryhl Heldberg) 1/13

Sonne, Mikael. Tønnesvang, Jan: **Integrativ gestaltpraksis – kompleksitet og helhed i arbejdet med mennesker.** Hans Reitzels Forlag, 2013. (Anm.: Birgit Erichsen) 12/13

Sørensen, Lars. J.: **Skam – medfødt og tillært. Når skam fører til sjælemord.** Hans Reitzels Forlag, 2013. (Anm.: John Hartwich & Johnny Petersen) 6/13

Thormann, Inger. Poulsen, Inger: **Spædbarnsterapi.** Hans Reitzels Forlag, 2013. (Anm.: Birgitte Brun) 10/13

Westmark, Thilde. Nissen, Dorte. Offenber, Lasse. Lund-Jacobsen, Dorte: **Konsulent – men hvordan. Narrativt konsulentarbejde i praksis.** Akademisk Forlag, 2012. (Anm.: Anne Sofie Møller Sparre) 2/13

Wijkmark, Carl-Henning: **Natten der kommer.** Forlaget Møller, 2013. (Anm.: Allan Holmgren) 15/13

SØG - OG FIND!

På de foregående sider ses oversigten over artikler, ledere og anmeldelser i Psykolog Nyt i 2013. På www.dp.dk er det muligt at downloade dem alle, ligesom alle andre artikler, debatindlæg, ledere og anmeldelser helt tilbage til 1997 – i alt omkring 4.200 tekster. Klik dig ind på 'Psykolog Nyt', og vælg 'Artikelarkiv', så går resten af sig selv.

PSYKOLOG NYT

Udgivelsesplan 2014

20 udgivelser

Nr.	Deadline mandag	Udgivelse fredag
1	09.12.2013	10.01.2014
2	06.01.	24.01.
3	20.01.	07.02.
4	03.02.	21.02.
5	17.02.	07.03.
6	03.03.	21.03.
7	17.03.	04.04.
8	31.03.	02.05.
9	28.04.	To. 15.05.
10	12.05.	30.05.
11	26.05.	13.06.
12	Ti. 10.06.	27.06.
13	04.08.	22.08.
14	18.08.	05.09.
15	01.09.	19.09.
16	15.09.	03.10.
17	29.09.	17.10.
18	20.10.	07.11.
19	03.11.	21.11.
20	17.11.	05.12.

Psykolog Nyt
Stockholmsgade 27
2100 København Ø.

Tlf. 35 26 99 55

E-mail/annoncer: p-nyt@dp.dk
E-mail/redaktion: p-nyt@dp.dk

INDMELDTE

Stud.psych. Fatima Al-Jawahiri	Stud.psych. Malene Buhl Eriksen	Stud.psych. Frida av Fløtum Jensen	Stud.psych. Sasha Lübbert
Stud.psych. Tine Allerslev	Cand.psych. Tina Engelsgaard	Stud.psych. Jon Glud Jensen	Stud.psych. Katrin Magnúsdóttir
Stud.psych. Louise S. N. Amstrup	Stud.psych. Mikala Kyster Eskildsen	Stud.psych. Julie Sara Berendt Jensen	Stud.psych. Malte Magnussen
Stud.psych. Casper Andersen	Stud.psych. Cecilie Schandorff Faurbye	Stud.psych. Rikke Jensen	Cand.psych. Simona Mihaela Mardari
Stud.psych. Nanna Caroline Andersen	Stud.psych. Thomas Feltheim	Stud.psych. Tine Jensen	Stud.psych. Daniel Meyrowitsch
Stud.psych. Winnie Bagge	Cand.psych. Line Kamstrup Frederiksen	Stud.psych. Maja Johannesson	Stud.psych. Anna Kathrina G. Mortensen
Stud.psych. Yulia Balykova	Stud.psych. Bjarke Frydendal	Stud.psych. Tine Lund Jørgensen	Stud.psych. Sara Mundy
Stud.psych. Tue Johan Leth Bang	Stud.psych. Jesper Garval	Stud.psych. Amanda M. F. Kallenbach	Stud.psych. Christian Møller
Stud.psych. Laura Tange Beich	Stud.psych. Julia Katharina Geeb	Stud.psych. Mia Desirée B. Kammersgaard	Stud.psych. Ida-Marie Bjørlow Møller
Cand.psych. Aletha Camille Bertelsen	Stud.psych. Ane Muusmann Gerdes	Cand.psych. Elli Kappelgaard	Cand.psych. Berit Kjærside Nielsen
Stud.psych. Katrine Krarup Bertelsen	Stud.psych. Bibi Glybeck	Stud.psych. Trine Kaas	Stud.psych. Cecilie Aaby Nielsen
Stud.psych. Stig Myrheim Brakken	Stud.psych. Kathrine Gundersen	Stud.psych. Simone Kirkeskov Knudsen	Stud.psych. Helle Søgaard Nielsen
Stud.psych. Anne Brok	Cand.psych. Rebecca Gylmer	Stud.psych. Astid Blinkenberg Kofoed	Cand.psych. Kristine Lykke Nielsen
Stud.psych. Casper Carlsen	Stud.psych. Anne Lomholt Lei Hansen	Stud.psych. Anne-Sofie Kristensen	Stud.psych. Line Brøchner Nielsen
Stud.psych. Chrstina Linette A. Carstensen	Stud.psych. Kristina Buhl Hansen	Stud.psych. Ida Holm Kristensen	Stud.psych. Felicia Kettelz Nørgaard
Stud.psych. Carina Christensen	Stud.psych. Rebekka Jeaninie Heidenstrøm	Stud.psych. Marie Lundorff Kristensen	Cand.psych. Lærke Nybo
Cand.psych. Helene Wad Christensen	Stud.psych. Mai Sisse Øllgaard Heinecke	Cand.psych. Vivi Abild Ladekjær	Stud.psych. Charlotte Pasgaard
Stud.psych. Sune Christensen	Cand.psych. Dennie Hilding	Stud.psych. Christina Lykke Larsen	Stud.psych. Juli Juel Pedersen
Stud.psych. Charlotte Conrad	Stud.psych. Tone Høyer Hughes	Stud.psych. Tor Larsen	Stud.psych. Michael Pedersen
Stud.psych. Louise Charlotte Dalhoff	Stud.psych. Nina Hviid	Stud.psych. Marie Dissing Lauridsen	Stud.psych. Jasmin B.K. Petersen
Stud.psych. Tine Dirckinck-Holmfeld	Cand.psych. Henrik Høgh-Olesen	Stud.psych. Dina Lavdal	Stud.psych. Pauline Petersen
Cand.psych. Camilla Muff Donneborg	Cand.psych. Alex Ashot Ikilikian	Stud.psych. Louise Lejbach	Stud.psych. Andrea Søndergaard Poulsen
Stud.psych. Denis Ebbesen	Stud.psych. Ninna Jydebjerg Ingsrup	Stud.psych. Daphne Feodora von Lindholm	Stud.psych. Maj-Brit Lyngsaa Ovesen
	Stud.psych. Christina Abilgaard Jacobsen	Stud.psych. Louise Lyager	Stud.psych. Louise Randers

NYT JOB

Offentlig ansættelse

Cand.psych.
Camilla Blicher Benche
Center for Skole og Dagtilbud
Egedal Kommune
Pr. 1.8.2013

Cand.psych.
Josefine Nørby Fogtdal Calaab
Psykoaterapeutiske Center
Stolpegård, Region Hovedstaden
Pr. 1.11.2013

Cand.psych.
Kathrine Bro Fisker
Jobcenter Vesthimmerland
Vesthimmerlands Kommune
Pr. 1.7.2013

Cand.psych.
Maria Houe
Center for Voldtægtssofre
Region Midtjylland
Pr. 1.7.2013

Cand.psych.
Gitte Bach Jensen
Familieværkstedet
Århus Kommune
Pr. 1.8.2013

Cand.psych.
Lenah Christina Asping Jensen
Center for Social Service
Egedal Kommune
Pr. 1.8.2013

Cand.psych.
Mie Poulsen Jørgensen
Klinik for Traumatiserende
Flygtning, Regionshosp. Holstebro
Pr. 1.7.2013

Cand.psych.
Birgitte Baunbjerg Madsen
Glostrup Observations- og Beh.
hjem, Københavns Kommune
Pr. 1.8.2013

Cand.psych.
Nanna Marie Mortensen
PPR, Esbjerg Kommune
Pr. 1.11.2013

Cand.psych.
Camilla Fabricius Mørk-Hansen
Kompetencecenter Assens
Assens Kommune
Pr. 16.9.2013

Cand.psych.
Mette Holm Riis
Fårupgård Ungecenter
Vejle Kommune
Pr. 17.6.2012

Cand.pæd.psych.
Henrik Holten Rude
Statsforvaltn. Afdeling Århus
Pr. 1.9.2013

Cand.psych.
Michael Westermann Schultz
Psykiatrisk Center Bornholm
Pr. 1.11.2013

Cand.psych.
Josephine Thomas
Psykiatrisk Center Ballerup
Region Hovedstaden
Pr. 7.10.2013

Cand.psych.
Stine Thomsen
PPR, Ishøj og Vallensbæk
Ishøj Kommune
Pr. 1.8.2013

Privat ansættelse

Cand.psych.
Tine Egemose Eismark
Mindwork Psykologisk Center ApS
Pr. 16.9.2013

Cand.psych.
Ina Victoria Haller
Hejmdal, Børne- og Ung-
domspsykiatrisk Privathospital A/S
Pr. 15.7.2013

Cand.psych.
Laura Diana R. Kiersgaard
Kræftens Bekæmpelse
Pr. 1.6.2013

Cand.psych.
Ulla Köhler Rasmussen
Hospital Valdemar
Pr. 12.8.2013

Cand.psych.
Johanne Kolstrup Zederkop
Behandlingsskolerne
Pr. 1.6.2013

Selvstændig virksomhed

Cand.psych.
Anne Bräuner
Acindria ApS Erhvervspsykologisk
Rådgivning og Klinisk Psykologi
Augustenborggade 2.1.
8000 Århus C.
Pr. 25.5.2013

Dansk Psykolog Forening

Stockholmsgade 27, 2100 København Ø
Tlf. 35 26 99 55. Telefax 35 25 97 37

Mail: info@dp.dk Web: www.dp.dk
Mandag-torsdag kl. 10-16
Fredag kl. 10-13

Direktor
Marie Zelander

Århus-kontoret
Arosgaarden, Fiskergade 41, 4. sal, 8000 Aarhus C
Tlf. 35 26 99 55. Fax 86 19 65 17

BESTYRELSE
Formand:
Cand.psych. Eva Secher Mathiasen, p.t. barsel
esm@dp.dk
Tlf. 35 26 99 55

Cand.psych. Rie Rasmussen, fg. formand
rie@forum.dk
Tlf. 24 94 82 73

Cand.psych. Lotte Ahrensbach
lotte.ahrensbach@gmail.com
Tlf. 27 43 60 29

Cand.psych. Zenia Stengaard Jepsen Børsen
zeniaboersen@hotmail.com
Tlf. 50 55 10 66

Cand.pæd.psych. Rikke Halse
khrikke@gmail.com
Tlf. 40 46 93 29

Cand.psych. Arne Grønberg Johansen
agr@mail.tele.dk
Tlf. 29 47 79 58

Cand.psych. Henriette Palner Stick
henrietestick@yahoo.dk
Tlf. 24 83 11 58

Cand.psych. Anne Merete Strømning
merete@stroemming.dk
Tlf. 35 35 20 94

Cand.psych. Claus Wennermark
claus@psychotherapy.dk
Tlf. 20 14 80 92

Studenterrepræsentanter:
Stud.psych. Malene Hollmann
malenefrb@gmail.com
Tlf. 28 59 36 94

Stud.psych. Karen Vedel Nielsen
karenvedel@hotmail.com
Tlf. 26 70 27 64

ETIKNÆVN
Formand:
Lisbeth Sten Jensen
Næstformand:
Jytte Gandløse

Øvrige medlemmer:
Finn Christensen, Henning Damkjær, Annitta Nord-
kvist Permin

Suppleanter:
Marius Kristensen, Mette Bentzen

Telefonrådgivning
Jytte Gandløse: Onsdage og fredage
kl. 8.00-9.00 på 45 81 45 97 eller
mail: jytte@psykologerne-paa-gaarden.com

Glædelig jul

– OG ET INSPIRERENDE NYTÅR

Dansk Psykologisk Forlag ønsker alle en glædelig jul samt et godt nytår. Vi takker for det gode samarbejde og interessen for forlagets udgivelser.

Vi ser frem til at præsentere jer for mange nye og spændende udgivelser i 2014 – såvel bøger som test.

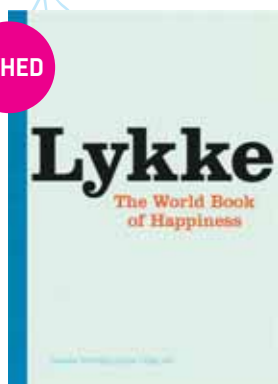
Julegaven til dine nære, kolleger eller medarbejdere...

BESTIL PÅ DPF.DK MED KAMPAGNEKODE DPJUL.

Få **20 %** rabat på ALLE bøger – og **fri levering** i december måned.

ET UDPLUK AF FORLAGETS BØGER

NYHED

Af Leo Bormans (red.)
Julepris 238 kr. (298 kr.)

NYHED

Af Thich Nhat Hanh
Julepris 182 kr. (228 kr.)

NYHED

Af Bo Hejlskov Elvén
Julepris 198 kr. (248 kr.)

Af Morten Kistrup
Julepris 238 kr. (298 kr.)

Af Maria Techow
Julepris 198 kr. (248 kr.)

Af Dorte Damm og Anegen Trillingsgaard
Julepris 238 kr. (298 kr.)

Følg Dansk Psykologisk Forlag på FaceBook. Giv os dit 'like'

